

KAMNIŠKI TEKSTIL

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE SVILANIT KAMNIK - TOZD FROTIR IN

KAMNIK

4. 1974



Ob 25-letnici Tekstilne tovarne SVILANIT

Brez dvoma predstavlja srebrni jubilej v življenju posameznika in tudi v razvoju gospodarskega razvoja določenega poslovanja

poseben življenjski mejnik. Običajno imamo ob takih prilikah praznični občutek, ko razglabljammo preteklost in optimistično na-

črtujemo prihodnji program. Na žalost je resnično, da posamezni tozadevni jubileji v vsakem primeru ne obeležujejo veselja ali

praktičnega razpoloženja, toda med te redke primere se naš kolektiv oz. naš praznik ne uvršča.

V letošnjem jubilejnem letu bomo organizirali vrsto prireditev, ki bodo simbolizirale do kraja meseca decembra. Praznično razpoloženje, pri čemer pa menim, da je glavna poanta na realizaciji ene največje investicijske izgradnje v razvoju tovarne. S to investicijo so nastali obrisi zaključnega modernega podjetja tako po obsegu proizvodnje, asortimana, specializacije, strojne opreme, moderno tehnološko delo, kadrovanje v ustreznih delovnih pogojih itd.

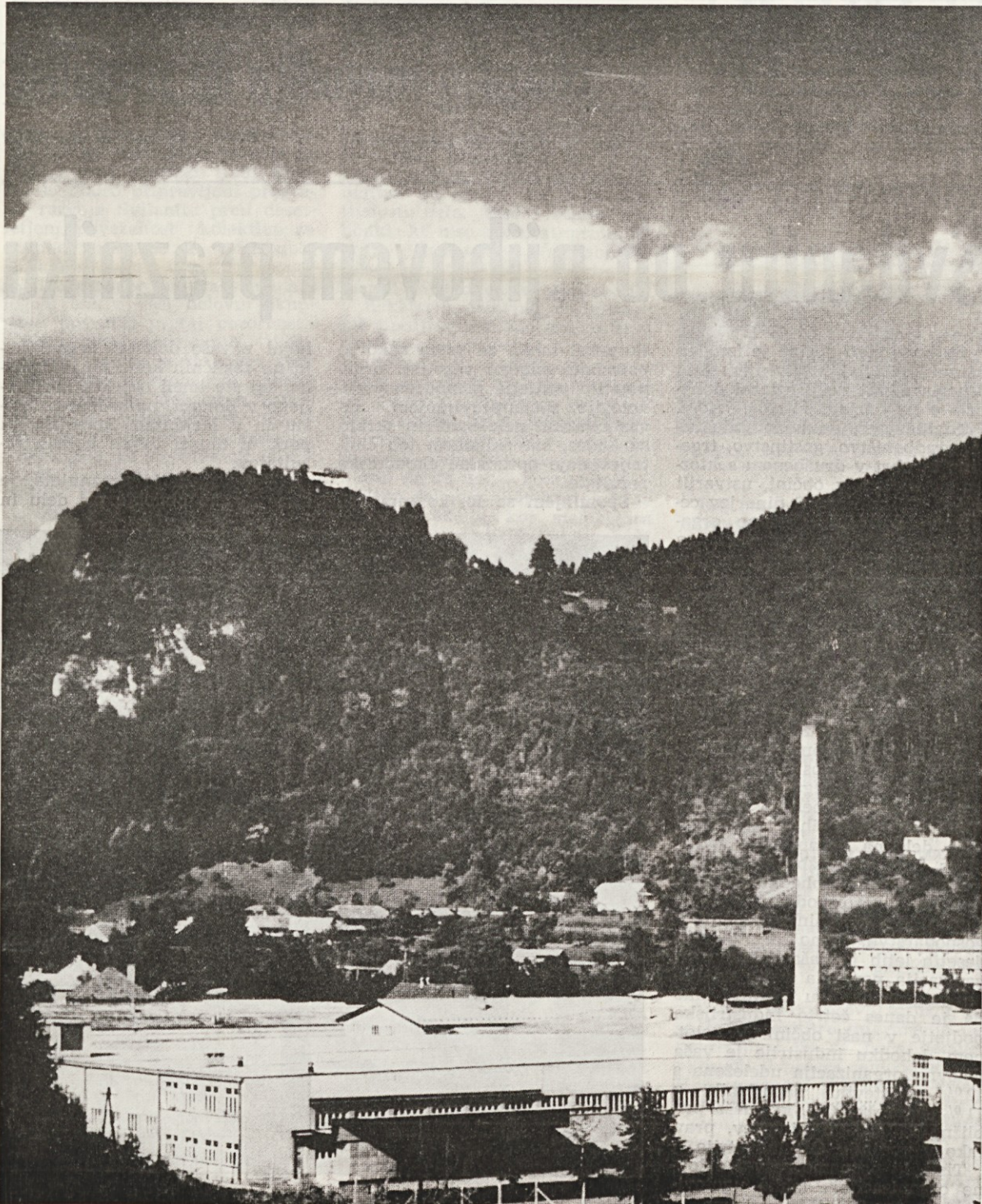
Tovarna je iz majhnih privatnih delavnic, raztresenih od Mečinj do Šmarce zrasla v eno najmodernejših tovrstnih tekstilnih podjetij, kar tudi izpričuje mnogo priznanj uglednih strokovnjakov, ki jih je podjetje prejelo v zadnjem obdobju. Posebno poudarka vredno priznanje smo prejeli na letošnjem »Sejmu mode« in sicer dve zlati diplomi ljubljanskega zmaja (za frotir in kravate). To je izredno laskavo priznanje za vse člane kolektiva, za naše uspešne kreatorje pa vspodbuda za še boljši in lepši napredek naših artiklov.

Iskrene čestitke!

Od leta 1961 se je delovna sila povečala za več kot trikrat, bruto dohodek pa bo v jubilejnem letu napram isti primerjavi narastel kar za cca 24 krat. Prav tako smo tudi na področju podjetniške akumulacije, ki je osnova za krepitev obratnih sredstev, dosegli rezultate, ki so enaki višini bruto produkta v letu 1962-1963.

Po dogovoru z aktivom družbeno političnih organizacij in DS obeh TOZD se bo letošnje jubilejno praznovanje združilo s tradicionalnim oktoberskim praznikom. Ta praznik kolektiva bo 6. aprila. Takrat bo povdarjen poseben pomen jubilejni svečani seji DS, kjer bodo zastopani poleg centralnega še DS obeh TOZD, predstavniki družbeno političnih organizacij, ter predstavniki oblasti in družbeno političnega življenja občine in republike.

Na tej svečanosti bo poleg poudaritev običajnih oktoberskih nagrad, izrečeno posebno priznanje 18 članom kolektiva, ki istočasno kot podjetje tudi oni praznujejo 25-letnico zaposlitve v tovarni.



Ob 25-letnici

Da bi jubilejno leto tudi na zunanaj izražalo izreden razvoj podjetja, je bilo preko občinske skupščine pregledanih 26 članov kolektiva za odlikovanje dela.

Navdušeni športniki kolektiva tekmujejo s predstavniki sorodnih tovarn v raznih panogah športnega udejstvovanja. Zaključek teh tekmovalcev pa bo v navzočnosti vseh 300 tekmovalcev nagrada najuspešnejšim.

Skozi vse leto bodo na vseh pošiljkah nalepke z odtisnjeno 25-letnico. Razen tega pa je bilo naročenih 10.000 kom posebnih značk, kar naj vse skupaj pripomore k še večjemu ugledu podjetja in boljši prodaji naših proizvodov.

Tudi na upokojece se ne bo pozabilo. Dne 6. aprila bodo prav tako kot ostali člani kolektiva deležni skupnega praznovanja, seveda pa zato ne odpade posebej organiziran sprejem in izlet, namenjen samo njim.

Po proslavi kolektiva bo tradicionalni sprejem od 150-200 zastopnikov največjih trgovskih hiš in ostalih zunanjih partnerjev, ki imajo za razvoj podjetja posebne zasluge.

Sam jubilej tovarne je v tem času povezan s poglobljanjem socialističnega sistema, ki s povečano vlogo delavskega razreda in ostalih delovnih ljudi nalaga kolektivu še posebno ob pogojih praznovanja z dvema TOZD jasne, vendar zelo odgovorne naloge kolektivu.

Nujno je in neizbežno, da se tako TOZD kot Svilanit čim prej dobro organizirajo na vseh toriščih tehnološkega, poslovnega in političnega življenja. Pri tem izredno važnem vprašanju nikakor ne smemo prezreti, da je nujno povečati aktivnost družbeno političnih faktorjev, kajti le to bo dobra garancija za zdrav in uspešen napredek posameznih delov tovarne in Svilanita kot celote.



Marsikdo še ne pozna vseh potov, zrahljanih živcev in tudi prelitega znoja za doseg razvoja Svilanita kakršen je danes. Posluževali smo se vseh oblik poslovnega življenja in sodelovanja, da bi se istočasno krepili. Pri teh poizkusih smo pridobili mnoge poslovne prijatelje, ki so prešli v iskrene in zaupanja vredne zunanje sodelavce. Neusmiljeno smo podirali staro, da bi istočasno pospešili rast novega in boljšega. S pomočjo poslovnih prijateljev in minimalnimi deviznimi sredstvi smo oklevajoče, vendar do kraja odločni pristopili k nakupu moderne strojne opreme, gradili proizvodne prostore in v še nedograjenih stavbah tkali »dohodek« za nove investicije in za boljše življenje delavcev. Iz začetnika izvoznika smo postajali iz leta v leto večji, edini tovrstni izvoznik ter v lanskem letu že dosegli en milijon dolarjev iz- mo, da je prav vaša delovna

voza, kar omogoča solidno reševanje enostavne in razširjene re-produkcije.

Pri nenehnem stremljenju za čim hitrejšo rast podjetja, ne samo s s tališča povečanja proizvodnje, temveč tudi ekonomičnosti, smo iskali razne oblike in rešitve v solidarnem povezovanju in sodelovanju z drugimi partnerji. Za tiste čase so bili taki primeri zelo redki in zato smo bili marsikdaj v tem pogledu pred javnostjo za poučen primer in za dober vzgled.

Naj tu navedem samo nekatere primere sodelovanja in povezo-vanja, ki so v vseh primerih krepili ekonomsko sposobnost vseh partnerjev: sosednja Živilska industrija, Frotir Delčevo, Plava laguna Poreč, Predilnica Litijska, Konfekcija Umag, Zavarovalnica Croatia Zagreb, uvozno in izvozno podjetje Jadran Sežana, Trgovsko podjetje na veliko Tekstil, proizvajalec kratavne blaga Botinelli in v zadnjem času tov. frotirja Egeria iz Zap. Nemčije. Z rastjo tovarne je rasla tudi njena ekonomska moč. Navzlic precejšnjemu investicijskemu vlaganju smo dosegli visoko stopnjo likvidnosti, ki je v vsakem

primeru za gospodarstvo barometer ekonomske moči in poslovne sposobnosti posamezne gospodarske enote. Ne glede na to pa kolektiv ni pozabil takorekoč samega sebe. V mejah možnosti smo ustvarjali skoraj idealne delovne pogoje in preko rednega nagrajevanja dodatno skrbeli za boljši življenjski standard. Vpeljali smo sistem oktoberskih nagrad, znatno zboljšali rekreacijske pogoje in mnogo prispevali v relativno kratkem času na področju stanovanjske problematike.

Mnogo lepega bi še lahko napisal v posameznih etapah razvoja podjetja, med katere vse-kakor štejem pravkar zaključeno investicijo, v katero smo v slabem letu in pol vložili preko 2,5 milijarde S din.

Res je, to so veliki zneski za delo človeka, vendar so vredni velikih del, ki smo jih na srečo pričeli pravočasno in nas zato resne podražitve nepomembno prizadenejo. Za uresničitev teh investicij in vseh obrobni del so nekateri sodelavci skoraj dobesedno izčrpavali sami sebe. Ogromno dodatnih del, velika odgovornost in največkrat brez pohvale, ni bilo dobra stimulacija za take primere. Navzlic takim pomislekom, pa nas je kljub temu vezala enotnost in zavest, da je le v enotnem sodelovanju in zaupanju moč napraviti iz malega veliko.

Ob tej priliki se zavedam, da

se s tem uvodnim člankom našega glasila zadnjokrat povezujem na ta način s svojimi sodelavci. Kako je morda enostransko gledana upokojeitev pravzaprav nagrada za pretekla leta, je pa istočasno slovo od svojih sodelavcev in ostalih članov kolektiva. Nekako tesno mi je pri srcu, ko po dvanajstih in pol letih zapuščam najožje sodelavce in ostale člane kolektiva, s katerimi sem delil slabo in dobro. Iskrenih prijateljev nisem našel samo med sodelavci, s katerimi sem imel vsakodnevne stike, temveč tudi med ostalimi delavci, ki smo si ne glede na delovni položaj med seboj veliko zaupali. Vsem tistim, ki so me podpirali v odgovornih idejah in iste pomagali uresničevati, prisrčna hvala. Vsem predstavnikom družbeno političnih organizacij in samoupravnim organom pa za pristno sodelovanje in medsebojno zaupanje posebno priznanje.

Imam občutek, da sem z vašim sodelovanjem in pomočjo dosegel to, da lahko z mirno vestjo zapuščam delovno mesto, ki ste mi ga zaupali od leta 1961. dalje. Sicer pa sem bil na podobnem vodilnem mestu skoraj vsa po-vojna leta.

Mojemu nasledniku, vsem posameznikom ter podjetju kot celoti pa želim v bodoče mnogo, mnogo, uspehov in osebne sreče.

STANE MARCIJAN

Svilanitu ob njihovem prazniku

Gospodarstvo občine je izredno raznoliko in bo v letošnjem letu dosegla 4-krat večji celotni dohodek v primerjavi z 1966. letom. Predvidevamo, da bodo industrija, gradbeništvo, gostinstvo, trgovina in obrt v družbenem sektorju, s sedežem v občini, ustvarili preko 120 milijard S dinarjev celotnega dohodka, delovne organizacije s sedežem izven občine pa 9 milijard S dinarjev celotnega dohodka.

V primerjavi s 1966. letom se je družbeni proizvod povečal za 4-krat, izvoz za 3-krat, gospodarske investicije za 10-krat, negospodarske investicije za 7-krat, narodni dohodek za 2,5-krat, poprečni OD za 3-krat, zaposlenost pa se je povečala za 1/3.

Industrija, najpomembnejša gospodarska dejavnost, je udeležena s 74 % celotnega dohodka in preko 80 % družbenega proizvoda. V teh rezultatih je udeležena vaša delovna organizacija Svilanit s 7,8 % udeležbo zaposlenih, 8,4 % celotnim dohodkom, 8,5 % družbenim proizvodom, 7,9 % v izvozu in 12,1 % investicijami v gospodarstvu. Samo v zadnjih desetih letih je vaša delovna organizacija povečala svojo udeležbo v gospodarstvu občine, tako da je danes četrto industrijsko podjetje v naši občini. V celotnem dohodku industrije je vaša delovna organizacija udeležena s 12 %, po številu zaposlenih z 11 %, poprečju OD, ki znaša približno 210.000.- S dinarjev, prav tako v podjetju OD industrije.

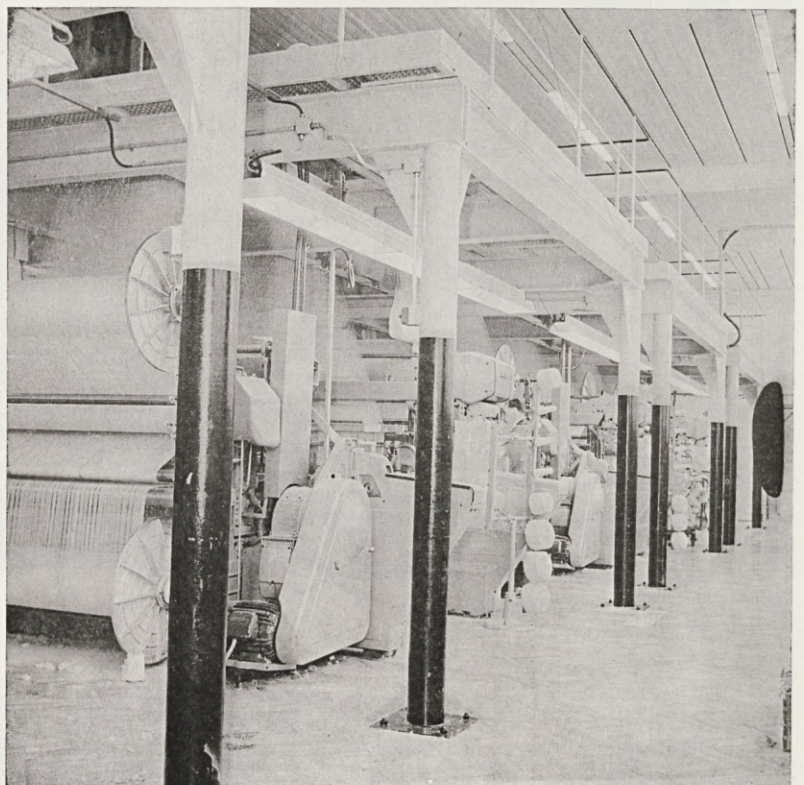
Tisti, ki poznamo razvoj delovne organizacije, lahko ugotovi-

skupnost lahko za vzor, kako je potrebno skladno razvijati organizacijo podjetja z moderno tehnologijo, samoupravljanjem, investicijskimi naložbami in skrbjo za kadre, ker skladnost teh činiteljev daje optimalne ekonomske rezultate.

Spominjam se še, ko sem pri-

hjal v vašo delovno organizacijo na različnih koncih naše občine, saj ste imeli objekte razdrobljene v Šmarci, na sedanjem mestu in v Mekinjah. Stari strojni park ni mogel dajati boljših rezultatov.

25-letnica, ki jo praznujete, je sicer kratko obdobje pri delu in



Novi tkalski stroji

Brez informiranja ni samoupravljanja

Tudi Kamniški tekstilec letos obhaja svoj jubilej. Izhaja že 10 let v rotacijski obliki. Leta 1962 je bila izdana prva številka tekstilca v ciklostilni tehniki. Glasilo redno izhaja ves čas s tem da se mu je pridružil še ciklostiran Informator. Ta informacijska glasila sta sestavni del samoupravljanja in nepogrešljiv spremljevalec delovnih ljudi Svilanita.

O informiranju je bilo v javnih občilih že mnogo napisanega in povedanega. To vprašanje ni tako preprosto in z njim, se še vedno ukvarjajo psihologi in propagandisti. Najbrž se ne bom zmotil, če rečem, da je toliko staro kot človek. Brez informiranja se človek ne bi mogel razviti do današnje stopnje, če se ne bi znal med seboj sporazumevati. Prazgodovinski človek se je sporazumeval in prenašal svoje misli z artikuliranimi glasovi, gibi in se na ta način pogovar-

jal kje mu preti nevarnost, kje se dobi hrana, v katero smer se bo gibal in podobno. Iz teh preprostih gibov in govornih glasov je človek vse do današnjih dni razvijal komunikacijska sredstva za prenos svojih hotenj. V boju za obstanek si mora človek podrežati naravo, pri tem pa naleti na velikanske ovire. V tem pa prav gotovo ne bi povsem uspel, če ne bi znal prenašati svojih izkušenj pri pridobivanju materialnih dobrin tudi na druge. O pomenu prenosa informacij, ki jih zahteva delovni proces pravi Marks: »Delo je smotrna človekova dejavnost, brez katerega mu ni obstoja, ker je neločljivo povezano z mislijo. Svoje delovne navade in izkušnje pa prenaša človek na drugega neposredno z govorico. Delovni proces človeštva ni mogoč brez sodelovanja z drugimi ljudmi.« Če bi nam v današnjem razvitem svetu nenedoma odpovedala tehnična komu-

nikacija sredstva kot so telefon, časopisi, radio, televizija in druga bi nastal kaos. Ves ta ogromen mehanizem se bi pri priči ustavil.

vsakdanjem življenju pa žal tudi ni izjema, kajti še veliko odločitev je iz grupe ljudi, ki ne delajo v interesu družbe. Biti resnično informiran pomeni, imeti aktivno vlogo pri sprejemanju poslovnih odločitev. Iz tega uvoda izhaja, da je prenos hotenj katerim sledijo odločitve še posebne-ga pomena v naši samoupravni

Svilanitu ob njihovem prazniku

življenju kolektiva, vendar dovolj, da se oceni smer razvoja in prizadevnost delovnih ljudi. Strokovno dobro pripravljene programi razvoja Svilanita pred desetletjem, povezanost kolektiva za skupne interese in ustrezajoči strokovni kader, vse to je pogoj za dober uspeh in prav tem nalogam ste v vaši delovni skupnosti posvetili precej pozornosti.

Koncentracija delovnih ljudi, moderni stroji, med njimi tudi elektronski, so omogočili racionalno uporabo učinkovitih delovnih ur in prispevali k rezultatom, ki jih beležite, še posebno v letu 1973, ko ste presegle 10 milijard S dinarjev celotnega dohodka, ko ste investirali preko 1,5 milijard S dinarjev in zgradili moderno tovarno. Vaša delovna organizacija je mnogo storila glede zaposlitve občanov, glede skrbi za njihovo dobro počutje, z rekreacijo, toplim obrokom hrane, z oddihom v času dopustov, z zaposlitvijo mladih strokovnjakov itd. Na stanovanjskem področju beležite posebno pomembne rezultate od leta 1964, saj ste številnim delovnim ljudem omogočili izgradnjo hiš ali nakup stanovanja, kar je eksistenčnega pomena za slehernega človeka.

Tudi v prihodnje morate zaposlovati strokovne ljudi s tehnološkega področja, s področja organizacije dela, kar prav moderna tehnologija zahteva več strokovnih kadrov, zato, ker moram jutrišnji dan graditi na znanju in ne le na znoju.

Vaša delovna organizacija je v naši občini poznana še po drugi pozitivni lastnosti, ki je izjemna ne le v gospodarstvu občine, temveč v Jugoslavije, to pa je, da ste dosledno skrbeli za likvidnost, saj nelikvidnosti ne poznate.

Zelo intenzivno ste se vključili v mednarodno delitev dela s svojimi kvalitetnimi proizvodi ter dosegate lepe rezultate.

Glede osebnih dohodkov poudarjam, da sem pristaš visokih osebnih dohodkov, samo le-ti mo-

rajo imeti svojo materialno kritje v večji proizvodnji, ne pa na račun večjega števila zaposlenih, temveč na osnovi večje produktivnosti dela. Visoki osebni dohodki, ki niso rezultat proizvodnosti, prispevajo k nestabilnim razmeram. Zato je pomembno omeniti dejstvo, da osebni dohodki v nekaterih delovnih organizacijah predstavljajo tudi preko 50% družbenega proizvoda. Če se masa denarja v obtoku nekontrolirano povečuje ter se istočasno ne povečuje blagovna proizvodnja, nastane večje povpraševanje in cene morajo rasti, vrednost denarja pada, ker za enako denarno enoto dobiš manj blaga.

Vaša delovna skupnost skrbi za urejanje okolja, kot malokatera delovna organizacija.

Ne nazadnje moramo omeniti še izredno plodno sodelovanje vaše delovne skupnosti pri določanju in utrjevanju politike v občini, saj so številne pobude in predlogi bili vedno dobrodošli in upoštevani v politiki skupščine občine.

Glede združevanja sredstev se je vaša delovna skupnost nenehno zavzemala za sistem dogovaranja in je bila proti sistemu neposrednega predpisovanja in odrejanja. Združevanje sredstev vaše in drugih delovnih organizacij je omogočilo reševanje številnih problemov na področju zdravstva in šolstva v občini.

K uspehom, ki ste jih dosegli, iskreno čestitam v imenu skupščine občine in v svojem imenu, ker vem, da so plod prizadevanj pridnih rok delovnih ljudi in ne nazadnje tudi sposobnega vodstva.

25-letnico praznujte čimbolj slovesno v veselju že doseženih rezultatov ter hkrati prizadevanj, da bi v prihodnjem obdobju še hitreje in smeje napredovali v svoje zadovoljstvo in zadovoljstvo družbene skupnosti kot celote.

Predsednik SO Kamnik
VINKO GOBEC

KAMNIŠKI



tekstilec

LETNIK III, ŠT. 4-4



Informator

SVILANIT KAMNIK, TEKSTILNA TOVARNA

Ureja in izdaja uredniški odbor KAMNIŠKEGA TEKSTILCA



INFORMATOR

SVILANIT KAMNIK, TEKSTILNA TOVARNA

Ureja in izdaja uredniški odbor KAMNIŠKEGA TEKSTILCA



Kamniški tekstilec

Številka 3-4
Leta V.
15. V. 1965

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI TEKSTILNE TOVARNE »SVILANIT« KAMNIK



Kamniški tekstilec

Številka 3-4
Leta X.
25. V. 1971

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI TEKSTILNE TOVARNE »SVILANIT« KAMNIK

Kaj pa je pravzaprav informiranje?

Informiranje je proces vključevanja sporočil v zavest človeka. Vključevanje ne pomeni nujno, da je emitirano sporočilo sprejeto in razumljivo v celoti. Lahko je sprejet le del sporočila, vendar je sprejet na svojevrsten način. Vključevanje potemtakem ni samo sporočilo do človeka, ampak je tudi prevajanje sporočevalčevega sporočila v človekov dojemalčev aparat. Pomen procesov informiranja dojemamo šele tedaj, ko se srečamo s pojavi dezinformacije. To pomeni, da nekdo posreduje napačne podatke o neki situaciji oz. dogodku. Taka informacija je lahko namerna ali pa temelji na osebnih presodkih. Če je podana takšna informacija je reakcija ljudi zelo velika, ker stopnjuje psihično napetost.

V naši samoupravni družbi, pa so točne in hitre informacije nepogrešljive, če se hoče delavec vključiti v proces samoodločanja. V nasprotnem primeru je delavčeva vloga pri odločanju o poslovnih odločitvah samo transmissijska menežerjev za doseg določenih ciljev, ki samoupravljanja še niso sprejeli kot družbeno stvarnost. Taka praksa v našem

družbi, kajti ne obveščen delavec nemore biti dejanski upravljalec.

Kaj smo na tem področju storili v Svilanitu?

Prvi začetki informiranja v Svilanitu so se pričeli v letu 1962. Ne dvomno ima pri tem incijativo in zasluge Stane Marčijan. Kot direktor delovne organizacije se je te naloge dobro zavedal in kot poslovni človek sprejel kolektivno odločanje o poslovnem življenju tovarne. Če ne bi bil tako vstrajen, bi informiranje v Svilanitu najbrž zamrlo, tako kot je v mnogih drugih delovnih organizacijah. Ne trdim, da so naša informacijska sredstva popolna, da so podane informacije tekoče in najbolj približane delovnemu človeku. Ne moramo pa negirati resnice, da je bil v preteklem desetletju storjen na tem področju uspešen razvoj. Prvi »Kamniški tekstilec« je izšel leta 1962 v ciklostilni tehniki formata a-4. Ovitek je bil iz lepenke s silhueto Malega gradu. S težkim srcem sem prevzel to odgovorno nalogo, kajti na področju uredništva nisem imel izkušenj. Ni mi preostalo drugega, kakor razvijati informiranje zavedajoč se, da je neločljivi del samoupravljanja. Leta 1964 se je

SINDIKAT V JUBILEJNEM LETU

Po naključju je prav v letu, ko delovna organizacija praznuje četrto stoletje svojega obstoja, sprejeta nova ustava, ki določa sindikatom mesto v našem somoupravnem sistemu. Prav nobena odločitev, ki neposredno vpliva na življenje in delo delavcev, ne more biti sprejeta brez predhodne razprave in privolitve sindikata. Seveda pa je od samih čla-

nov sindikata in predvsem od izvoljenih funkcionarjev odvisno, kako bodo te ustavne pravice izkoriščene.

Nove spremembe v samoupravljanju so prisilile tudi sindikat, da je postal bolj aktiven. Predvsem je treba organizacijo takoj prilagoditi novim pogojem dela. V Svilanitu smo to že storili. V vseh TOZD smo ustanovili samostojne sindikalne organizacije in na neposreden način izvolili vodstvo teh organizacij — izvršni odbor. Ker so v izvršnih odborih zastopani delavci iz vseh delovnih enot, so ustvarjeni pogoji, da bodo res delali in skle-

vseh strokovnih, samoupravnih in upravnih organih v DO Svilanit in izven nje, izvršni odbori pa v TOZD. Ker so vsi predsedniki izvršnih odborov člani sekretariata, ta odbor ne bo mogel delovati izolirano sam zase, ampak bo lahko uspešno koordiniral delo vseh osnovnih organizacij.

Poleg naštetih nalog, ki jih lahko smatramo za interne — Svilanitove, bodo sindikati v letu 1974 imeli še precej nalog, ki so pomembne za celo republiko.

Lansko leto smo začeli s samoupravnimi sporazumi (za gradnjo šol in vrtcev) letos pa bo treba

oceniti še načrte s področij zdravstva, kulture, telesne kulture in drugih. Treba se bo odločiti ali te načrte podpremo in jih financiramo ali pa menimo, da niso potrebni in tako sprejmemo vse posledice take odločitve. Prav sindikalni odbori bodo nosili vse breme v razpravi pred referendumom. Na področju osebnih dohodkov je letos sprejet pomemben sindikalni dokument — SINDIKALNA LISTA, ki našteva nekaj kriterijev za izplačila OD, ki morajo biti enotni za vse delavce v Sloveniji:

- najnižji OD ne sme biti nižji od 60% povprečnega OD v SR Sloveniji (v letu 1973 je bil ta cca 2.500,— din),
- dodatki za nadure naj bodo do 50%,
- za nočno delo 35 — 50%,
- za delo v nedeljo — 30%,
- za delo v državnih praznikih — 50%,
- boleznine do 30 dni — 90% povprečnega OD preteklega leta (sedaj je 80%),
- kilometrina 1,30 din/km,
- stroški prevoza na delo: delavec krije najmanj 20,00 din,
- odpravnine — 2 do 4 povprečne plače v SRS,
- nagrade: ob 10 letnici — 1 povprečno plačo SRS,
- ob 20 letnici — do 1,5 povprečne plače SRS,
- ob 30 letnici — do 2 povprečne plače SRS.

Naštel sem samo nekaj točk iz sindikalne liste, ki je že bila v celoti objavljena v dnevnem časopisu. Prav gotovo se bodo sindikalni delavci pri nas morali prizadevati, da ne bodo ostala v Svilanitu brez odmeva.

NAŠ POKROVITELJ — DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE SVILANIT

V Kamniku deluje tovarna Svilanit, kjer izdelujejo brisače in kravate. Letos bodo praznovali 25-letnico obstoja. V tovarni so zaposlene večinoma ženske pa tudi nekaj moških — med njimi moj očka.

Delovni kolektiv tovarne Svilanit je pokrovitelj naše šole. Večkrat nam priskoči na pomoč. Ko smo prenavljali šolo, so nam pomagali, da smo napeljali centralno kurjavo in nam sedaj ni treba kuriti peči v vsakem razredu posebej. Ko pa so asfaltirali cesto v Mekinjah, so nam spet priskočili na pomoč. Z njihovo pomočjo smo asfaltirali šolsko dvorišče in postavili drogove za telovadbo. Tako imamo v lepem vremenu športno igrišče kar na šolskem dvorišču. Pri pouku uporabljamo mnogo učne pripomočke, ki so tudi darilo pokrovitelja. Ponosni smo, da je prav ta delovna skupnost, ki ima toliko razumevanja za šolo, naš pokrovitelj.

Za njihov praznik jim želimo še mnogo delovnih uspehov!

TERAN JANA
učenka 4. r. osn. šole
Mekinje

BREZ INFORMIRANJA NI SAMOUPRAVLJANJA

uredniški odbor odločil, da informacijska sredstva izboljša in preide na roto tisk popestren s slikami o delu in življenju delavcev Svilanita. S to odločitvijo pa pa vprašanje informiranja ni bilo rešeno. Za dobre informacije je potrebno tudi tesno sodelovanje bralcev in strokovnih delavcev, ki informacije posredujejo. Žal v tem še nismo dosegli zaželenega uspeha, ker do podatkov in prispevkov ni lahko priti. Kljub temu je uredniški odbor vstrajal pri zbiranju in posredovanju informacij o vseh odločitvah organov upravljanja. Zavedam se, da je pisanje prispevkov zahtevna naloga, če pa pomislim, da je v podjetju čez 100 ljudi s srednjo, višjo in visoko izobrazbo pisanje prispevkov ne bi smel biti problem. Tudi delavci, bi lahko aktivneje sodelovali z uredniškim odborom pri oblikovanju našega glasila, ker bi bil »Tekstilec« le tako naš popoln vir informacij.

Urednik
A. KONDA



Pokal za športni uspeh

pali tako, kot to želijo delavci. Ker pa cilj naše nove ureditve ni v tem, da bi nove sile drobili, se sindikalne organizacije vseh TOZD v Svilanitu dogovarjajo in združujejo v enotno konferenco sindikatov Svilanit. To konferenco bodo sestavljali vsi izvršni odbori, izvolili bodo enotno vodstvo vseh sindikatov — sekretariat in se dogovorili za skupne naloge predvsem na naslednjih področjih:

- delovni pogoji,
- delitev dohodka in osebnih dohodkov,
- regresi, rekreacija, počitniški domovi,
- organizacija praznikov (Dan žena, Dedek Mraz, praznik podjetja),
- organiziranje akcij širšega družbenega pomena (volitve, samoupravni sporazumi),
- razprava o pomembnejših poslovnih in organizacijskih spremembah,
- dogovarjanje ob ev. nesoglasjih med TOZD,
- organizacija blagajne samopomoči in socialne pomoči,
- druga področja, pomembna za vse delavce v DO Svilanit.

Akcija v naštetih primerih mora biti enotna in zato se morajo sindikati na konferenci **soglasno** odločiti zanje.

Za realizacijo sklepov konference odgovarjajo člani sekretariata s predsednikom na čelu.

Sekretariat zastopa članstvo v

V Svilanitu so vstrajali 25 let

Četrto stoletje je relativno kratka in dolga doba. V tem obdobju se je v Svilanitu marsikaj spremenilo. Iz majhne obrtne delavnice tkalnice svile Mekinje, tkalnice frotirja Šmarca in tkalnice bombažnih tkanin Kamnik, se je razvila današnja tovarna Svilanit Kamnik, ki je poznana doma in v svetu. Podjetje je šlo skozi razne viharje, toda piš vetrov ga ni odnesel iz razloga, ker je bilo delo delavcev trdno vkopano v temelje podjetja. Ljudje so vstrajali zavedajoč se, da samo boj zmaga. Tisti, ki so bili najbolj vstrajni in bili boj na delovnem mestu za obstanek podjetja in za samoupravne družbene odnose 25 let so naslednji:

1. Gabrilo Francka,
2. Kočar Elizabeta,
3. Kočar Marija,
4. Končnik Ivo,
5. Lenarčič Marija,
6. Lužar Marija,
7. Peperko Ema,
8. Petje Mara,
9. Posavec Marija,

10. Potočnik Maks,
11. Potočnik Marija,
12. Rozmanič Vinko,
13. Šuštar Jožica,
14. Tomšič Danica,
15. Zarnik Ana,
16. Kavčič Vida,
17. Golob Leopold,
18. Seljak Bogdan.



Ob tem jubileju jim čestitamo in želimo, da še nadalje vstrajajo v razvoju Svilanita in krepijo delavskega samoupravljanja vse dotlej, ko bodo svoje delo izročili drugim.

Razgovor s prvim predsednikom DS

Za našo jubilejno številko Kamniškega tekstilca sem povabil na razgovor tovariša Rozmanič Vinka, vodjo izmene v TOZD svila in enega od najstarejših delavcev Svilanita. Prav gotovo je edini, ki najbolj pozna razvoj podjetja in težave, ki so jih morali premagovati delavci od ustanovitve Svilanita do danes. O 25 letnem razvoju je Vinko povedal naslednje:

Kako se je pričela Vaša življenjska pot v Svilanitu?

»Kot se spominjam, sem se leta 1943 prišel učiti k bivšemu lastniku tkalnice v Mekinjah tov. Lipovcu. Učil sem se vse do leta 1946, ko sem naredil izpit za KV tkalca svile. To je bil majhen obrat, saj je premogel komaj 6 statev, stroj za previjanje votka, snovalo in prešo za prešanje ženskih naglavnih rut. Ko sem končal uk, sem postal samostojni tkalec, postopoma pa sem tudi popravil statve. Leta 1950 me je podjetje poslalo na prakso v Svilo Maribor in ko sem se vrnil iz enomesečne prakse, sem postal mojster za vzdrževanje statev, na katerem delovnem mestu delam še danes.«

Ali se spominjate kako ste volili prvi delavski svet in kdo je sveta?

»Do leta 1948, kolikor se še spominjam, je vodil tkalnic svile v Mekinjah njen lastnik tov. Lipovec. Primopredaje tega obrata, ob nacionalizaciji, se bolj malo spominjam. Ostalo pa mi je v spominu kako smo volili prvi delavski svet. Spominjam se sestanka, ki je bil v tkalnici, na

Ob tej priliki smo volili tudi upravni odbor in če se prav spominjam, je bil za predsednika izvoljen Lipovec Franc.

Kot sem že povedal, se jaz nisem zavedal naloge, ki sem jo prevzel kot predsednik delavskega sveta, toda kljub temu sem čutil nekakšno spremembo, kajti vselej so me pozvali na sestanek in seje upravnega odbora. Še dobro se spominjam, takratne želje o postavitvi kolesarnice, o čemer smo večkrat razpravljali ter dosegli, da je bila kolesarnica le postavljena. Šele sčasoma sem počasi dojemal vsebino in revolucionarni začetek vloge delavca pri upravljanju podjetja.

Tkalnica svile je bil majhen obrat, saj je v njem delalo kakšnih 15 ljudi, ker je takrat imela vsaka tkalka svoj stroj. Ko pa je tovarna postala družbena, pa nas je bilo že nekoliko več, morda cca 25. Kmalu za tem smo kupili še 2 statve in se tako počasi razvijali. Zanimivo je, da v sedanji tkalnici svile še danes obratuje ena statva iz tistih časov. Čeprav so bila težka povojna leta, pa lahko rečemo, da nismo imeli problemov s surovinami. Teh je bilo vedno dovolj na razpolago. Tudi s prodajo ni bilo problema in če se prav spominjam, smo veliko delali tudi za armado, predvsem kravate. Nadalje smo tkali tudi ženske težke rute in šale. Izdelovali smo tudi gladko svilo, ki smo jo dali tiskati.«

Zakaj ste vstajali v podjetju 25 let, čeprav je šlo podjetje skozi razne gospodarske težave?

»Res je, da sem vstajal ne

Ali je vodstvo podjetja takrat razmišljalo o razširitvi tkalnice svile?

»Po nacionalizaciji podjetja je postal bivši lastnik Lipovec tehnični vodja. Bil je izdelan program razvoja tkalnice svile in smo imeli že pripravljene načrte, toda nismo imeli dovolj sredstev za nove investicije. Ker se takrat niso tako lahko dobila investicijska sredstva, je potem ta program padel v vodo, ker so rekli pristojni oblastni organi, da ni smotno, da bi se razvijala tkalnica svile. Morda so bili tudi razlogi v tem, da se ta obrat svile v Mekinjah ni razvijal in bolj moderniziral, ker se je v kratkem obdobju menjalo 7 direktorjev.

V svili, kjer sedaj delam, sem zadovoljen. Seveda so tudi določeni problemi, vendar smo jih vse doslej premagovali. Mislim namreč na ukrep pred leti, ko se je obrat Mekinje preselil na Perovo in je skoraj izgledalo, da bo tkalnica svile ukinjena. Ko je prišlo do tega, da smo precej starih strojev izločili in pustili le še 6 starih, sem se osebno zavzemal, da bi se tkalnica svile razvijala najprej v tem smo uspeli in mislim, da nam danes ni žal, ko se svila zopet razvija po zastavljenem programu.«

Tovariš Rozmanič, ali ste kdaj doživeli v teh 25 letih osebno razočaranje?

Jaz osebno nisem bil v ničemer razočaran, ker sem vedno upal na boljše. Niti ne morem trditi, da mi je bila storjena kakšna krivica.«

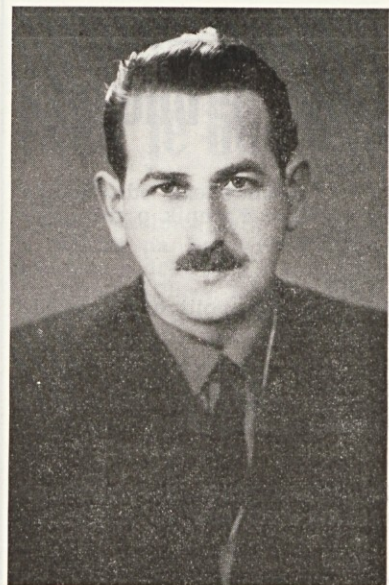
Svila se je formirala v TOZD. Kakšen je vaš pogled na njen nadaljnji razvoj?

»Prišli smo do prepričanja, da je bil ta ukrep pravilen, da se svila formira v TOZD. Seveda nekateri mislijo, da bodo v svili večji osebni dohodki in podobno. Namen formiranja svile kot TOZD pa mislim, da ni samo v tem, ampak zavzemati se bomo morali vsi, da bomo ta obrat še nadalje razvijali in ga tehnično izpolnjevali, da bodo naši svileni izdelki še tudi v bodoče iskani na tržišču, za kar se bomo morali truditi vsi. Le z delom ustvarjene rezultate pa si bomo lahko kot TOZD delili, seveda v skladu z našim skupnim dogovorom vseh delavcev Svilanita. Če pa bo svila ustvarjala tak dohodek, ki bo rezultat dela vseh zaposlenih v svili z zmanjšanimi režijskimi stroški, z boljšo produktivnostjo dela, potem bodo pa

tudi delavci lahko odločali o rezultatih svojega dela in seveda s tem tudi o boljših osebnih dohodkih. Mislim, da bo svila kot samostojna organizacija združenega dela lahko poslovala in da bodo vsi delavci odločali o nadaljnjem razvoju in vlaganju v razširitev proizvodnje.«

Tovariš Rozmanič, ali imate kakšno posebno željo, da jo izrečete kot najstarejši delavec Svilanita?

»Moja želja je, da bi se Svilanit še naprej razvijal in krepil, seveda ne za vsako ceno v bre-



me delavcev. Mislim, da smo se dovolj razvili in da smo srednje velika delovna organizacija, zato bi bilo prav, da se v bodočem razvoju več posvetimo še boljši modernizaciji strojnega parka, izboljšanju delovnih pogojev, zgraditvi obrata družbene prehrane in k še večji delovni storilnosti in delovni disciplini. Če bomo enotni in v skladu z interesi obeh TOZD-ov delali tako kot doslej, nam bo vsem zagotovljen družbeno ekonomski položaj in trdnost delovne organizacije.«

Tovarišu Rozmaniču se za njegove izjave zahvaljujem in mu želim tudi še nadaljnjih 25 let zdravega dela v delovni organizaciji ter za vzgled tudi ostalim kako je treba vstajati in premagovati dobro in slabo.



Častni člani podjetja ob sprejemu

katerem smo razpravljali o prevzemu obrata po delavci in volitve predsednika delavskega sveta. Če iskreno povem, se jaz teh nalog pravzaprav niti zavedal nisem. Na tem sestanku sem bil predlagan kot eden najstarejših delavcev in vodja dela za prvega predsednika delavskega sveta tkalnice svilenih in žakardskih izdelkov. To podjetje je bilo v okviru Mestnega podjetja Kamnik. Spominjam se tudi tega, ko smo izvolili delavski svet in smo z ročno sireno, ki smo jo imeli za primer nesreče, dali signal, da delavci prevzemajo tkalnico svile v upravljanje.

glede na težave ves čas v Svilanitu. To pa predvsem zato, ker sem bil izučen tkalec in nato kot vzdrževalec strojev. Na podjetje sem bil vezan tudi iz razloga, ker mi ni bilo do tega, da bi se šel zaposlit izven domačega kraja. Če pa bi se zaposlil v drugem podjetju, ne bi dobil takega delovnega mesta, ki bi odgovarjal mojemu poklicu in zato sem pač vstajal v dobri veri, da bo po dežju zasijalo sonce. Moj optimizem se je tudi uresničil in iz tega majhnega obrata, kjer je bilo v začetku zaposlenih 15 delavcev, je postala tovarna, kot je danes, ko je znana širom po Jugoslaviji.«

PRESEDNIKI DELAVSKEGA SVETA

1950 do 1951	Rozmanič Vinko
1952 do 1953	Letnar Stane
1954 do 1955	Potočnik Maks
1956 do	DS razpuščen
1957 do 1958	Spruk Franc
1959	Leskovec Janez
1960 do 1961	Makovec Stane
1962 do 1963	Seljak Bogdan
1964 do 1965	Koncilja Cveto
1966	Pečevnik Peter
1967	Pečevnik Peter in Nograšek Ivan
1968 do 1969	Jenko Emil
1970 do 1971	Ribaš ing. Slavko
1972 do 1973	Wiegele Bogomil



DIREKTORJI

1949 do 1951	Lipovec Franjo Rajh Rajko in Flere Anton
1952 do 1956	Terpinc Milan
1956 do 1957	Jagodic dušan kot prisilni upravitelj
1957 do 1961	Jagodic Dušan
1961 do 1974	Marcijan Stane

Tako je bilo leta

1949
15. 11. ustanovljena odločba Me-
stne občine Kamnik o ustanovit-
vi podjetja.

1950
6. septembra volitve v prvi de-
lavski svet.

1952
1. maja priključitev »Oteksa« iz
Šmarce k »Svilanitu«.

1954
Začetek priprav za gradnjo ob-
rata na Perovem.

1955
Začetek filmske tiskarne v ob-
ratu na Perovem in proizvodnja
flokanelega blaga. Montaža stavev
v tkalnici Perovo.

1956
25. 8. uvedba prisilne uprave in
razpust organov upravljanja.

1957
14. 10. ukinitve prisilne uprave
in uvedba novih volitev v DS.

1959
Na Perovo se preselijo skladi-
šča, konfekcija in celotna upra-
va. Ustanovljen je bife.

1960
Dokončana je kotlarna. V No-
vem grau so opremljene 3 vi-
kend hišice za rekreacijo.

1961
Izmenjano je vodstvo podjetja.
Montiranih je 18 ATR stavev.
V kurilnici je bil montiran prvi
parni kotel. Podjetje je prvič iz-
vozilo svoje izdelke.

1962
Sprejeta je odločitev o special-
izaciji podjetja. Prejšnje leto na-
bavljene ATR statve prodane.
Pričetek gradnje objekta za tkal-
nico na Perovem. 20. oktobra do-
sežena prva milijarda brutto pro-
meta. Ta dan proglašen za praz-
nik podjetja. Ustanovljena Pro-
stov. gasilska četa. Ustanovljena
delavska menza. Ustanovljen
»Kamniški tekstilec«. Ustanov-
ljena trgovina na drobno.

1963
Obrat iz Šmarce se preseli na
Perovo. Tkalnica frotirja dobi 16
novih polavtomatskih stavev. Sta-
ra tkalnica na Perovem postop-
oma opušča, razen proizvodnje
vafel brisač. Konfekcija se seli
v nove prostore. Nove prostore
dobi skladišče ogtovih izdelkov
in prodajna služba ter razvojna
služba.

1964
Sklenjeno poslovno sodelovanje s
»Frotirko« Delčevo Delavci iz
»Frotirke« se pričujejo v »Svi-
lanitu«. V tkalnici svile se po-
stopoma opušča ostala proizvod-
nja, razen proizvodnja kravatte-
nega blaga. Tkalnica frotirja dobi
5 komadov avtomatskih frotir-
stavev. Nabava strižnega stroja
za proizvodnjo velur — frotirja.

Razvoj tehnike v Svilanitu in nadaljevanje perspektive

Zasnove sedanjega Svilanita so
bile pred petindvajsetimi leti ze-
lo skromne, saj je bil začetek da-
šnjega podjetja v skromnih
prostorih in še ti so bili raztre-
seni od Mekinj pa do Šmarce.
Proizvodnja frotirja se je začela
celo na ročnih statvah, ostale
mehanične statve pa so bile v
glavnem predelane iz navadnih
bombažarskih stavev v frotir
statve. Podoben razvoj je pote-
kal tudi v svili.

Majhen kolektiv, z izredno vo-
ljo in pripadnostjo podjetju je
kmalu uvidel, da je potrebno za
večjo stabilnost in boljše poslo-
vanje tovarne spremeniti obrtni-
ški sistem proizvodnje, spre-
meniti proizvodne prostore, zame-
njati park in urediti proizvodni
asortiman. Kljub težavam in vi-
harjem, ki niso bili prizanešeni
Svilanitu, je na novi lokaciji, kjer

Proizvodnja barvarne je kma-
lu prišla iz barvanja v kadeh na
barvanje v HT, barvnih aparatih,
ki so danes že avtomatizirani in
nekateri že tudi pripravljene za
avtomatsko dosiranje. Sušenje je
prešlo iz starih sušilnic na brzo-
sušilnike, kjer je zelo kratek čas
sušenja in izredno zmanjšana
manipulacija preje. Posebni ko-
rak je bil napravljen v razvoju
tkalnice, saj danes obratuje že
večje število brezčolničnih stavev
za frotir, katere so se pojavile
šele v zadnjem času. Ob priliki
obiskov raznih tkalnic frotirja v
Evropi smo vedno prišli do za-
ključka, da se z urejenostjo in
opremljenostjo lahko primerjamo
z vsako tkalnico, tudi z največji-
mi proizvajalci frotirja v Evropi.

Tudi šivalnica se je razvijala
vzporedno z ostalimi obrati in je
posebno v zadnjem času dobila

da je podjetje doseglo tako stop-
njo, da se lahko spoprime v kon-
kurenčnem boju in da si v pers-
pektivi lahko začrta bolj umirje-
no pot razvoja in rasti, kot je bi-
la do sedaj.



Smer nadaljnega razvoja bo
morala iti predvsem na dopolni-
tev našega asortimana, to so
predvsem brisače iz enojne pre-
je (valk frotir), ker je razvoj pro-
izvodnje iz pletenega frotirja tre-
nutno v svetu v izrednem pora-
stu in v zelo širokem asortima-
nu.

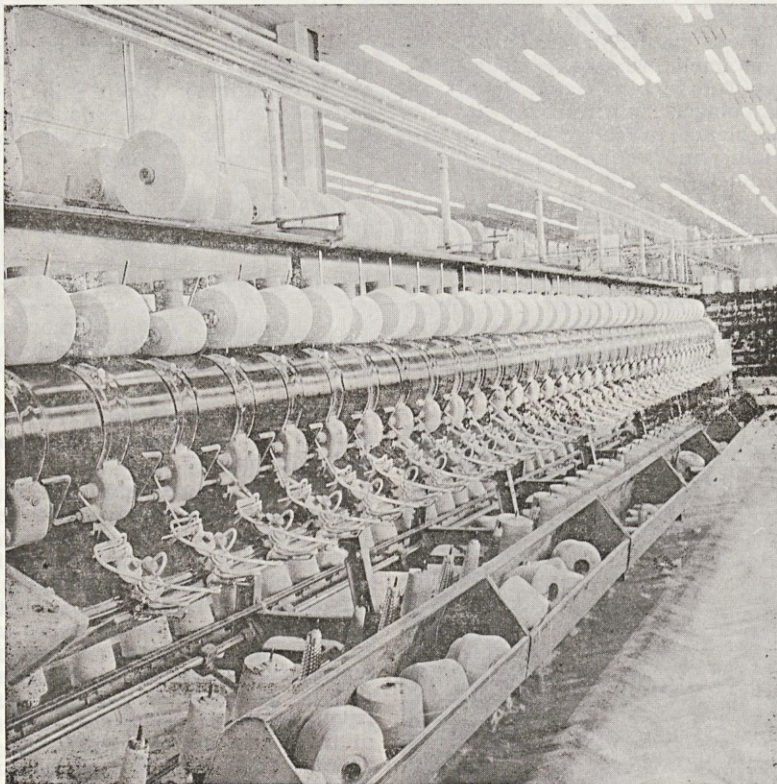
Povezano s to proizvodnjo pa
so: škrobilni stroj, barvni aparati
za barvanje osnov na valjih,
nova barvarna za barvanje in
obdelavo metražnega frotirja itd.

Posebno pozornost pa bo po-
trebno posvetiti razvoju konfek-
cije frotirja, saj z nadaljnjo pre-
delavo frotirja dosežemo veliko
večji iztržek tako na domačem
kot tujem tržišču, poleg tega pa
se še mnogo poveča interes za
plasiranje naše proizvodnje.

Pred nami stoji tudi pomembna
naloga, da zboljšamo družbeni
standard v našem kolektivu,
predvsem ureditev prehrane. Pr-
va sredstva bomo morali investi-
rati v gradnjo menze, katera se
bo predvidoma pričela graditi že
v letošnjem letu.

Torej želja in potreba nam ne
bo kmalu zmanjkalo in če bo tr-
žišče še naprej tako sprejemalo
naše proizvode, kot doslej, bomo
lahko še marsikaj uredili.

J. M.



Križno previjalni stroj

stoji danes, rasel obrat za obra-
tom in z njim vred se je pove-
čeval in zamenjaval strojni park
za najmodernejšo tehniko, ki je v
tekstilni strojogradnji. Tako je
podjetje od leta 1952, ko je ime-
lo 99 zaposlenih, proizvodnjo
164.385 m² in skupni bruto pro-
met 623 milijonov S din, naraslo
v močno in stabilno podjetje, ki
danes zaposluje okoli 740 ljudi.

Proizvodnja v letu 1974 se
predvideva cca 3700.000 m², bruto
produkt je predviden za leto
1974 16,5 milijard S din. Osnova
za nadaljnji razvoj in organiza-
cijo podjetja je bila ureditev
proizvodnega asortimana. To
nam je dalo možnost, da smo se
lahko odločili za urejeno tehnolo-
gijo in specializiran strojni
park tako v proizvodnji frotirja,
kakor v proizvodnji kravate.

najmodernejše stroje, zadnje do-
sežke tehnike iz tega področja
strojne opreme.

Poleg strojne opreme za proiz-
vodnjo se je stalno skrbelo tudi
za ostalo opremo kot parni kotli,
čistilne naprave in rezervoarji
za tehnološko vodo, sodobna
transportna sredstva in nova
skladišča za surovine in ostali
pomožni material. Posebno je tre-
poudariti, da so vsi proizvodni
prostori opremljeni s klimatski-
mi napravami, kar je redek pri-
mer pri ostalih podjetjih, poseb-
no v inozemstvu, kjer so jim de-
lovni pogoji za človeka sekundar-
nega pomena.

Dosedanji dosežki razvoja Svi-
lanita pa ne pomenijo, da je s
tem rast in razvoj zaključen, ker
so pred nami še velike potrebe
in programi. Vsekakor pa je res,

PROIZVODNJA v m²

1952	104.000
1953	175.000
1954	207.000
1955	456.000
1956	411.000
1957	555.000
1958	768.000
1958	768.000
1959	853.000
1960	935.000
1961	1.030.000
1962	1.441.000
1963	1.384.000
1964	1.582.000
1965	1.742.000
1966	2.075.000
1967	2.134.000
1968	2.447.000
1969	2.956.675
1970	3.232.668
1971	3.422.315
1972	3.427.560
1973	3.530.089

JUBILANTI GOVORIJO

V Svilanitu je 18 delavcev, ki skupaj s podjetjem praznujejo srebrni jubilej. Rad bi govoril z vsemi jubilarji, toda to mi ni uspelo. Vsak ima svoje poglede na delo in življenje, ki ga je prebil na delu v delovni organizaciji in da ne bo zamere — izbral sem iz vsake delovne enote po enega.

V razgovoru za naše glasilo so o svojih vtisih o življenju in razvoju Svilanita povedali naslednje:

Kako se je začela vaša življenjska pot v Svilanitu?

POTOČNIK MARIJA iz DE šivalnica, zaposlena na DM strojno robljenje tkanin.

Moja življenjska pot se je pričela v tkalnici svile v Mekinjah. Delo sem nastopila 14. 10. 1948. V tistih časih je bilo težko dobiti zaposlitev, kajti industrije takorekoč ni bilo, mnogo ljudi pa je želelo dobiti zaposlitev, in s tem vsakdanji kruh. Tako sem vstrajala vseh 25 let v Svilanitu, ne glede na to, da so bile tudi težave. Toda za težavami pride tudi boljše obdobje.

POTOČNIK MAKS, vodja remonta.

Zaposlil sem se v tkalnici svile

v Mekinjah 15. 11. 1949. Najprej sem delal kot tkalec, po enem letu sem bil pomočnik mojstra in nato vodja izmene. Ko se je Svilanit združil z ostalimi obrati, sem bil med prvimi, ki so šli iz Mekinj na Perovo. Nekaj časa sem delal v mehanični delavnici, nato pa sem pričel študirati in si pridobil srednjo strokovno izobrazbo strojnega tehnika. Spominjam se, da je podjetje že takrat imelo težave z nabavo surovin. Vendar je bilo podjetje majhno in so bile potrebe po surovinah tudi manjše in v zvezi s tem je bilo tudi manj problemov.

PETJE MARA, tkalka v TOZD svila.

V tkalnici Mekinje sem se zaposlila 14. 6. 1948. Tkalnico je vodil takratni zasebnik Lipovec Franc. Že prvega dne sem bila razporejena k statvi. O Lipovcu imam dober spomin. Bil je organizator dela, mojster in ključavničar. Če mi je nagajal stroj, pa napake ni znal odpraviti mojster jo je odpravil Lipovec sam.

O takratnih tkalkah nimam najlepšega mnenja. Delavec, ki prvič zasede DM ne more znati vsega. Če sem poskušala vdeti nitko sem doživela celo, da me je katera udarila po roki. Zaradi

tega mi je bilo težko in sem se tudi marsikaterikrat izjokala.

Nekoč me je videl Lipovec objokano in me vprašal, kaj je temu vzrok, pa sem mu vse povedala. Naslednjega dne je prišel k meni in me ves delovni čas poučeval o delu na statvi. Naročil mi je, da od mene, kot nove delavke, ne zahteva količine, ampak naj bo tisto blago, ki ga stkem, brez napak. Sodelavkam pa je naročil, da mi morajo pomagati in ne nagajati.

Njegov odnos do delavcev je bil ravno tak tudi potem, ko je bila tkalnica nacionalizirana, on pa je postal tehnični vodja.

LUŽAR MARIJA, instruktorka v previjalnici.

Moja prva zaposlitev je bila v tkalnici bombaža v Šmarci. Bila sem presrečna, ker sem dobila delo, ker je bilo doma veliko otrok in za vse ni bilo dovolj kruha. Tkalnica je bila majhna in zato delavec ni imel svojega določenega delovnega mesta. Delati se je moralo vse od navijanja vočka do tkanja. Delavec se je pač moral znajti kakor je vedel in znal. Seveda so nam tudi pokazali, kako se morajo določena dela opravljati. Posebno veselje sem imela pri snovanju in sem vse do danes ostala snovalka. Čeprav zasedam DM instruktorkice snovanje, še vedno rada navijem kakšno osnovo in prav srečno se počutim pri tem delu.

KOČAR ŠPELA, poenterka v tkalnici frotirja.

Prvič sem prestopila prag tovarne v Šmarci 1. 6. 1948. leta. Takrat je bilo težko dobiti zaposlitev in še danes sem hvaležna tov. Lužar Mariji, ki me je priporočila, da sem se lahko zaposlila v tkalnici v Šmarci. Takrat postati delavec je bilo mnogo težje kot danes, kajti bili smo preprosti delovni ljudje, z željo po delu in vsak je bil zadovoljen s kakršnimkoli delom, samo da ga je dobil. Generaciji, kateri pripadam, je pustila težke posledice vojna. Današnji generaciji je mnogo lažje, kajti družba omogoča mladini šolanje, boljše delovne pogoje in seveda tudi boljše življenje.

Spominjam se dobro, da so bile kmalu po nacionalizaciji te tovarne uvedene prve mehanične statve in tudi prva tkalka sem bila na teh statvah. Delavec je moral poprijeti za vsako delo in tako sem tudi jaz delala vse kar zahteva proces tkanja. Takrat ni bilo tako kot danes, prijeli si moral za vse, danes pa se nekateri izmišljujejo, kaj vse bi radi, pa jim še ni všeč, kar dosežejo. Če se prav spominjam, se je frotir tkal v začetku samo na ročnih statvah in šele kasneje na mehaničnih.

KOČAR MARIJA, iz DE šivalnica, na DM popravilo napak.

Tudi moja življenjska pot se je pričela v tkalnici bombaža v Šmarci in sicer 15. 6. 1948. leta. Bila sem pravzaprav soseda te

Tako je bilo leta

1966

Obrat tkalnice svile se preseli iz Mekinj na Perovo. Sklenjeno poslovno sodelovanje s Hotelskim podjetjem »Plava laguna«, Poreč. Nakup kočice na Veliki planini. Nove svilarske statve 5 komadov in trije komadi statve za frotir. Najeti tkalski stroji iz Delčeva, 14 po številu. Odprodana tiskarna.

1967

Naročenih 36 komadov avtomatskih statve za frotir z UNIFILI.

1968

Montirane v prej. letu naročene avtomatske statve. Iz tkalnice svile odstranjene vse stare statve. »Frotirki« Delčevo vrnjenih 14 statve. Prekinjeno sodelovanje s »Frotirko« Delčevo. Izvršena montaža barvnega aparata v barvarni. Montiran nov avtomatski parni kotel na mazutno kurjenje. Vzpostavljeno sodelovanje s firmo Bottinelli iz Coma. Naročenih 22 avtomat. frotir. statve z UNIFILI. Pričetek gradnje nove hale za pripravljavnico tkalnice frotirja in šivalnico. Pričetek rekonstrukcije starega dela barvarne.

1969

Dokončana gradnja pripravljavnice in povečanega dela šivalnice. Nadaljuje se rekonstrukcija barvarne.

1970

Ustanovljena konfekcija frotirja za proizvodnjo kopalnih plaščev. Nadaljuje se rekonstrukcija barvarne z uvedbo barvanja metražnega blaga. Notranji transport se uredi z uvedbo viličarjev. Konfekcija svile se preseli v nove prostore. Sprejet nov Statut.

1971

V tkalnici svile se nabavijo brezčolnične statve znamke SACM. Nadaljuje se rekonstrukcija kotlarne z nabavo dodatnega parnega kotla. Za potrebe skladišč se nabavi šotor — koridor. Naročen pletilni stroj za proizvodnjo rašel-frotirja. Ustanovljen računski center.

1972

Praktično se začne uvajati work factor. V tkalnici svile so montirajo brezčolnične statve. Nadaljuje se z rekonstrukcijo barvarne.

1973

Prične se z gradnjo nove šivalnice frotirja, skladišča gotovih izdelkov in komercialnih prostorov. Zato se začasno preselita iz prejšnjih prostorov šivalnica in skladišče gotovih izdelkov. Prestavi se parkirni prostor. Za tkalnico frotirja nabavljenih 18 brezčolničnih statve firme Güne. V šivalnici frotirja anavavljen pakirni stroj za pakiranje brisač. Novi šivalni stroji v konfekciji svile in frotirja. Izvedeno vrednotenje delovnih mest. Pričetek ustanavljanja TOZD. Ob koncu leta gre dosednji direktor, tov. Marcijan Stane v pokoj.



Učenci osnovne šole Mekinje čestitajo ob prazniku podjetja

JUBILANTI GOVORIJO

tovarne in seveda, ker nas je bilo veliko doma, sem se želela zaposliti. Ko sem dopolnila 15 let sem si mislila, da je že čas da grem služiti kruh z lastnim delom. Sprejem na delo ni bil takšen kot danes. Prišla sem v obrat, potrkala na vrata in obratovodja me je pobaral kaj bi rada. Rekla sem mu, da bi rada delala. Pogledal me je od nog do glave in dejal: No, ker bi rada delala, pa pridi jutri ob 6. uri in ne pozabi naviti ure, da ne boš zaspala.

Naj povem še to, da sem bila poslana na udarniška dela v gozdove, kjer smo pripravljali les. Ko smo se vrnili, sem zopet nadaljevala z delom v tkalnici od previjalke do tkalke.

Kakšno je vaše mišljenje o razvojni poti podjetja?

POTOČNIK MARIJA

Zdi se mi, da je bila razvojna pot Svilanita pravilna. Priznati pa moram, da so vse breme tega razvoja nosili starejši delavci. Zgradili smo tovarno za mlade, mi stari pa smo se izčrpali tako, da bodo uživali naše sadove mlajši delavci. Menim, da bi bilo prav, da tudi mladini še ostane nekaj bremen tako, da bi tudi oni, s svojim delom nam poskušali vračati z boljšim osebnim dohodkom.

POTOČNIK MAKS

Pridružujem se Mariji, da je bila razvojna pot pravilna vendar ukrepi, ki so bili v tem cilju zavzeti, niso bili vedno ustrezni. Bili so primeri, ko so se delavci odrekli boljšim dohodkom in ta sredstva nalagali v sklade za razvoj. Prišle so želje, da smo morali ta sredstva združiti z občinsko blagajno in tako so bile naše želje po rasti podjetja neureničene. To lahko rečem za dva primera.

Tudi prisilna uprava je vrgla podjetje nazaj. Bili so v tem obdobju razni razvojni skoki — naraščanje, pa zopet padanje in ponovno naraščanje na določen nivo in vendar je bil tak vzpon najbolj viden v zadnjih 10 letih.

Skratka, moram reči, da je Svilanit dobro napredoval. Mislim, da je tudi prav, da se je podjetje specializiralo na to proizvodnjo kot je sedaj, ker širok asortiman na tržišču ne prinaša poslovnega uspeha.

PETJE MARA

Še danes se nisem povsem pomirila s tem, da se je svila združila za eno ograjo. Menim, da je bila od tega časa DE svila vedno prikrajšana, predvsem pri delitvi dohodka. Če primerjam druge sorodne tkalnice, lahko rečem, da imajo tkalke svile večji dohodek od tkalk svile v Svilanitu.

Res je, marsikaj se je novega zgradilo, vendar mi starejši delavci od tega nimamo nič. Novinci v podjetju nam pravijo, da se nimamo nad čim pritoževati in kaj govoriti in prav to nas najbolj boli.

LUŽAR MARIJA

Pridružujem se besedam tov. Mare. Če se spomnim nazaj, kako težki so bili nekoč delovni

pogoji — slabo ali sploh nekurjeni prostori, delala sem celo v plašču in z rokavicami, skratka, delovni pogoji so bili težki. Kljub temu smo bili še kar zadovoljni in dobro sodelovali, bali pa smo se, da ob določenih krizah ne bi kdo izgubil dela. Vsak se je bal za svoj obstoj, zato smo se vživel v svoje delo in trdo delali in nič nam ni bilo pretežno in preveč srečni smo bili, da smo le imeli delo.

Od majhnega sem morala trdo delati, delo me je krepilo in bi še danes imela slab občutek, če bi se v podjetju izogibala delovnim nalogam in se potikala ko kotih, kot to delajo nekatere. Na DM se mnogo bolje počutim, če imam več delovnih zadolžitev, kot pa da iščem, kaj bi danes naredila. Do dela smo imeli spoštovanje in tudi delovna discipli-

mu delo ne teče tako od rok in me prav skrbi kaj bo čez nekaj let, če ne bom dosegla svojih rezultatov dela.

Ali vas je v Svilanitu kakšna stvar razočarala in kaj vas je razveselilo?

POTOČNIK MARIJA

Kakšnega posebnega razočaranja nisem doživela nikoli, boli pa človeka to, če je en delavec privilegiran, drugi pa zapostavljen. Pri premeščanju so nemalekrat bile storjene napake. Na DM, kjer se je lažje dosegla delovna norma ali so bili boljši delovni pogoji, je bila premeščena tista delavka, ki je bila mojstru bolj priljubljena, medtem ko bi bilo pravilno, da ga zasede tista, ki to najbolj zasluži.

Moj najbolj veseli dan v Svi-



Prvi sprejem novoporočencev

lanitu je bil, ko smo starejši delavci dobili ure. Morda to darilo ni bilo primerljivo z veseljem tega darila.

lanitu je bil, ko smo starejši delavci dobili ure. Morda to darilo ni bilo primerljivo z veseljem tega darila.

POTOČNIK MAKS

Najbolj sem se počutil nesrečnega, ko je prišla na krmilo svile nova grupa in je hotela tkalnico svile ukiniti. Zagovarjal sem nepravilnost takega ukrepa in res mi je bilo hudo, kajti sam sem rastele s svilo. V tem primeru ta poteza zato ni bila prava, ker smo statve generalno popravili in jih komaj dobro razmestili, ko je prišla odločitev — statve podreti. To je bil po mojem prenapljen ukrep, kajti če je že do tega moralo priti, bi moralo biti leto preje, ko v remontu statve še ni bilo vloženi denarnih sredstev za vzdrževanje. Tako smo morali pa popravljene statve odpeljati na odpad.

Prav gotovo je, da ima človek v odnosu delavce: delovna organizacija najboljši občutek, ko je nagrajen. Tudi meni je bilo prijetno, ko sem dobil priznanje od delovne organizacije.

Z zadovoljstvom sem tudi spremljal združitev Svilanita za eno ograjo, ker sem se zavedal, da bodo s tem zmanjšani režijski stroški.

Trenutno pa glede na to, da smo se pred leti združili, zdaj pa se formiramo kot TOZD Frofir in TOZD Svila, se mi zdi, da se zopet razdružujemo.

PETJE MARA

Najbolj sem bila razočarana 1963. leta. Kot nosečnica sem morala dvigati precej težka bremena in opravljati težko delo. Ko sem prišla s porodniškega dopusta nazaj na delo — hčerka je bila rojena s sedmimi meseci, me je mojster razporedil na najnižje delovno mesto. Poleg tega pa sem od vodilnega delavca dobila očitek, češ, vi boste tako ali tako več v bolniški, ko imate takega otroka. To je bila največja bolečina, ki je še do danes nisem pozabila.

Najlepše v spominu pa mi je ostalo zborovanje nad kavarno v Kamniku, kjer smo najstarejši delavci dobili priznanje in darilo in smo se delavci prvič med seboj nekoliko pobleže spoznali.

LUŽAR MARIJA

Moram reči, da kakšnega posebnega razočaranja nisem doživela. Neprijetno pa sem se počutila takrat, ko sem kot članica organov upravljanja, kaj predlagala, pa so te v hipu ostali pobili, pa če je bilo prav ali ne. Zdi se mi zelo napačno, če svojemu vodju dela delavec ne more povedati kaj misli in da ga ta niti noče poslušati.

Jaz osebno sem glede tega zelo občutljiva in mi ni prav, če mi kdo ne pusti povedati to kar želim. To pa v Svilanitu ni redki primer in to boli.

Zelo srečno sem se počutila 1. 1952, ko sem bila predlagana v DS. Nekateri, ki so nasprotno mislili o naši družbi so me celo nagovarjali: nikar v DS, saj te bodo še lahko zaprli, če se spremeni družbena ureditev.

Prijeten občutek mi je ostal v spominu ob 10-letnici delavskega samoupravljanja. Pozvana sem bila na razgovor kot ena najstarejših delavk, kot članica DS, z naročilom, da bom na seji prebrala poročilo. Na to sem bila zelo ponosna, še bolj pa na uro, kajti takrat sem prvič v življenju dobila lastno uro.

KOČAR ŠPELA

Najbrž vsak človek doživi kakšno razočaranje v življenju in tako sem ga tudi jaz. Najbolj hudo mi je bilo leta 1962, ko smo se delavci iz Šmarce preselili na Petrovo. V Šmarci sem delala na kontroli blaga, ko pa sem prišla v novo tkalnico pa sem bila potisnjena nazaj in sem se pri tem počutila prav prizadeto.

Neprijetnih občutkov je bilo več. Zdi se mi, da smo bile ženske glede tega — napredovanje zelo zapostavljene. Moški so se vedno prerinili na boljša delovna mesta, če je imel kakšno kvalifikacijo ali ne, ženske pa, če smo bile še tako pridne, smo vedno ostale na spodnji stopnici. Izvzemam samo sebe, da nisem bila vedno najboljša, toda delo sem opravljala z vso odgovornostjo in v nenehni skrbi, če sem poverjeno nalogo pravilno opravila. Sicer sem pa sedaj kar hvaležna, da zasedam DM poenterke, katelega pa mi nihče ni podaril, pač pa sem si ga priborila s predpisano izobrazbo.

KOČAR MARIJA

Tudi meni je bilo tu in tam hudo, kajti 15 let sem opravljala delo v tkalnici in rada sem opravljala delo tkalke. Iz zdravstvenih razlogov sem bila premeščena v šivalnico, kjer pa so me

JUBILANTI GOVORIJO

sodelavke prebadale z očmi — aha, to je pa tista, ki ni hotela več ponoči delati. Nočno delo me je tako izdelalo in hudo mi je bilo, ko so me delavke tako obsojale, namesto, da bi z menoj sodelovale. Zaradi njihovih očitkov sem velikokrat jokala.

V DE šivalnica sem dobila najslabše delo in sicer sem pobirala pri strojih odpadke. No, tudi to je minilo, zdaj še vedno delam v šivalnici in se dobro počutim.

V najlepšem spominu pa mi je ostalo to, ko smo se s tovarnjakom, okrašenim s smerekovimi vejicami in zastavicami peljali na izlet v Koper, kjer sem tudi prvič v življenju videla morje. To je bil moj res nepozaben dogodek, ko smo bili vsi preprosti in veseli.

Kaj mislite o razvoju novo ustanovljenih temeljnih organizacij?

POTOČNIK MARIJA

Na to vprašanje ne bi vedela kaj konkretnega odgovoriti, zdi pa se mi, da ne bo nič boljše.

POTOČNIK MAKS

Zdi se mi, da je to lepo in prav, vendar se bojim pregovarjanja in prepiranja med TOZD, za medsebojno dogovarjanje in sporazumevanje pa bo porabljenega mnogo delovnega časa.

Prav bi bilo, da si ustvarimo take delovne in samoupravne pogoje, da bo delavčev materialni pogoj odvisen od njegovega dela, vendar malo dvomim če se ne bodo naša hotenja izjalovila.

Delavec je predvsem zainteresiran, da opravlja svoje delovne naloge, da daje od sebe količino in kvaliteto, samoupravne naloge pa bo moral v veliki meri opravljati po delovnem času.

PETJE MARA

Jaz se ne strinjam s tem, da bi šel Svilanit narazen. Če smo že skupaj, potem ostanimo še tako naprej. Jaz sem bila edina v tkalnici svile, ki nisem sodelovala pri glasovanju za ustanovitev TOZD. Mlajše so pa takšne, da če drugi dvignejo roke, jih tudi same, ker še nimajo lastne preseje.

LUŽAR MARIJA

Jaz se pridružujem mnenju Potočnika in menim, da bi bilo boljše, če bi ostalo podjetje kot ena delovna organizacija. Bojim se, da bo prišlo do preprirov in nesporazumov predvsem zaradi osebnega dohodka.

Menim, da je delavcem težko spremljati vse poslovne odločitve in jih velikokrat tudi ne razumemo. Delavec je zavzet na DM, zato se ne more tako pripraviti na sestanke ali DS, kjer se obravnavajo važna vprašanja. Če se pa kdo oglasi v razpravi in morda česa ne razume, pa se napačno vključi, že se oglašijo ostali, pa če ima prav ali ne. Iz tega razloga marsikdo postane na sestankih pasiven, ker si ne upa povedati svojih misli.

KOČAR ŠPELA

Na formiranje TOZD gledam tudi jaz z nekoliko nezaupanja. Prav pa je, da imamo samou-

pravljanje in da ga še bolj razvijamo. Res pa je, da bi se morali delavci še bolj zavzemati in se izobraževati, ker le tako usposobljen delavec bo lahko zajemal kompleks problemov pri vodenju podjetja. Mislim pa, da je prav, da prisluhujemo tudi delavcem in da se njihova mnenja upoštevajo.

KOČAR MARIJA

Na to vprašanje ne bi mogla konkretno odgovoriti, pridružujem pa se mnenju ostalih, da se morajo predlogi in mnenja delavcev upoštevati.

Kakšne so vaše nadaljne želje?

POTOČNIK MARIJA

Moja želja je, da bi zdrava dočkala zasluženi pokoj.

POTOČNIK MAKS

Moja želja je v tem, da bi še nadalje ostal v Svilanitu, kajti po 25 letih nimam razloga menjati delovne organizacije. Želim pa tudi to, da bi še nadalje delali tako, kot do sedaj.

PETJE MARA

Jaz pa si želim to, da bi se v naši enoti bolj razumeli kot do sedaj, predvsem v odnosu vodja dela : delavec. Delavci naše enote pa, da bi še bolj krepili odno-

se do ustvarjenega dela, kajti le to je pogoj za nadaljni obstanek nas vseh.

LUŽAR MARIJA

Tudi moja želja je ostati v Svilanitu še vsaj 4 leta — to je, da si pridobim starostno pokojnino. Želim tudi ostati na DM, kjer delam.

KOČAR ŠPELA

Tudi moja želja je dočakati pokojnino v Svilanitu, kajti po toliko letih mi ne kaže, da bi iskala delo v drugi delovni organizaciji.

KOČAR MARIJA

Pridružujem se svojim sodelavnikom z isto željo in priporočam mlajšim, da v ustvarjalnem delu posnemajo najbolj prizadene delavce.

Jubilantom, s katerimi sem vodil ta razgovor, se prav lepo zahvaljujem za njihove odgovore.

Ostalim, s katerimi tega razgovora nisem mogel navezati in ki prav tako obhajajo 25 let, se opravičujem z željo, da se kdaj drugič z njimi pogovorim. Želim vsem ob tem jubileju še mnogo delavnih uspehov, osebnega zadovoljstva in zdravja.

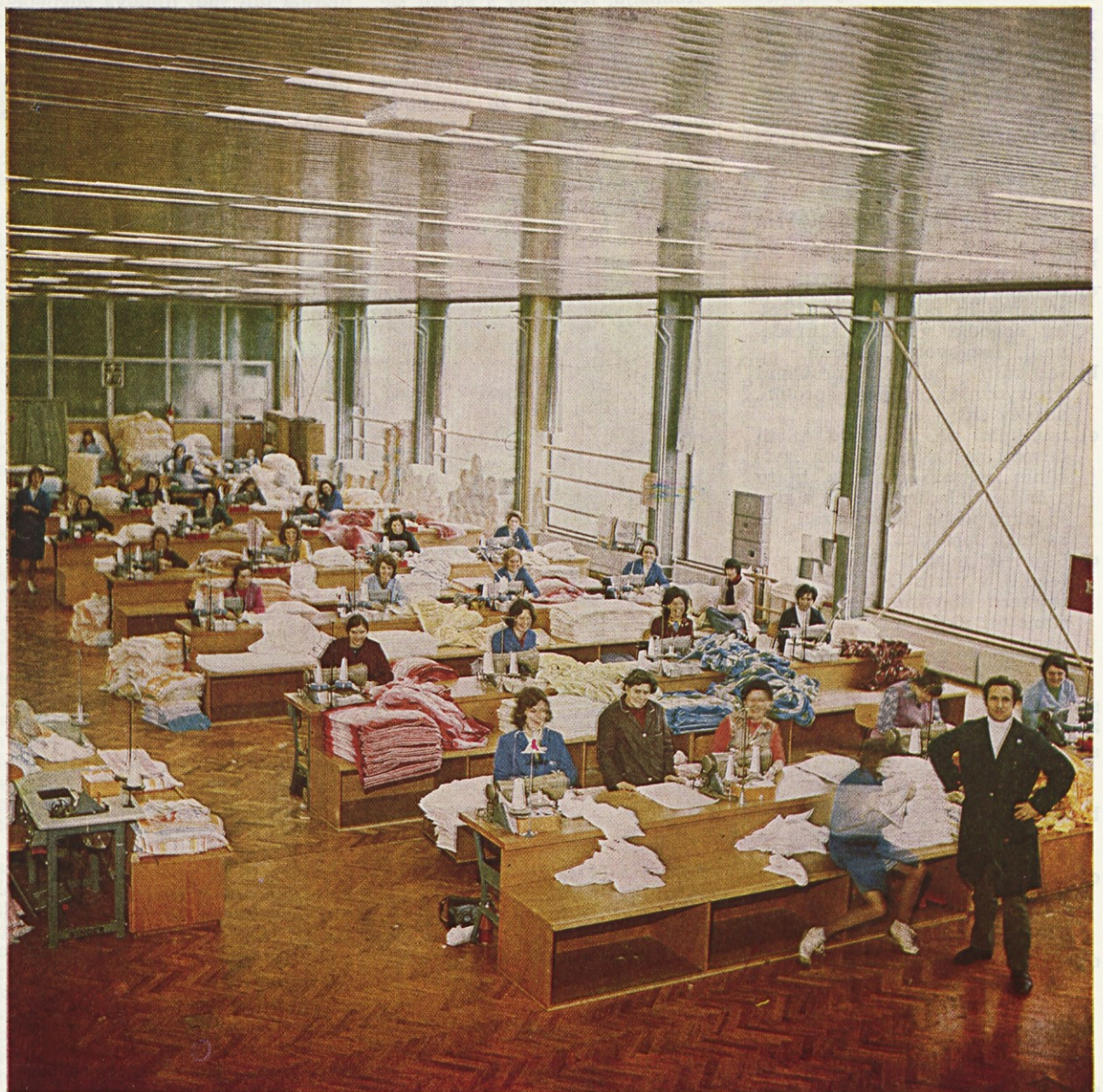
Urednik

CELOTNI DOHODEK v 000 S din

1952	62.000
1953	92.000
1954	333.000
1955	436.000
1956	334.000
1957	565.000
1958	616.000
1959	837.000
1960	864.000
1961	933.000
1962	1.243.000
1963	1.480.000
1964	1.891.000
1965	2.271.000
1966	2.956.000
1967	2.904.000
1968	3.260.000
1969	4.537.000
1970	5.801.000
1971	7.694.000
1972	9.847.000
1973	10.867.000

IZVOZ V USA \$

1961	18.084.—
1962	54.599.—
1963	103.804.—
1964	184.000.—
1965	211.758.—
1966	344.618.—
1967	298.628.—
1968	447.693.—
1969	546.851.—
1970	683.510.—
1971	663.429.—
1972	777.803.—
1973	1.018.579.—



Igra barv v frotirju

Delo mladinskega aktiva

Dejavnost mladih v našem kolektivu je nekako zamrla in je potrebno, da ponovno oživi. Nujno potrebno je, da se bo ta dejavnost čutila tudi v življenju celotnega kolektiva. Zavedamo se, da tega ne bo, če naš aktiv ne bo dosledno deloval po začrtanem delovnem programu. Vse zastavljene naloge bo potrebno vestno in zavestno izpolnjevati.

Glede na ustanovitev TOZD v delovni organizaciji Svilanit je potrebna reorganizacija po TOZD, kajti uvedel se bo delegatski sistem organiziranja. Predvidoma se bo le-ta vršila v mesecu marcu in aprilu t. l. Pri tem naj omenim tudi dolgo pričakovani seminar v Kamniški Bistrici, kjer so bile mladih aktivistom posredovane smernice glede nove organizacije mladine, kakor tudi pripravila, kaj naj program mladinske organizacije vsebuje.

Smernice in priporočila smo upoštevali pri sestavi predloga programa dela mladinske organizacije za tekoče leto in ga bomo posredovali v razpravo mladinski konferenci, na kateri bo izvoljeno tudi novo vodstvo mladine.

Delovni načrt je v letošnjem letu obsežnejši, vendar ne prezahteven. Zajemal bo širok spekter družbenega uveljavljanja mladih. Prav gotovo pa bo med realizacijo le tega doživel še kakšno dopolnitev oz. spremembo.

Vso dejavnost imamo v mislih razdeljeno na tri področja: ideološko-kadrovsko področje, področje izobraževanja in strokovnega izpolnjevanja ter akcije.

1. Na ideološko — kadrovskem področju nas čakajo naslednje naloge:

- tekoče seznanjanje mladih z zunanje in notranje političnimi dogodki v obliki predavanj, razgovorov, tribun.
- seznaniti mlade s problemi proizvodnje, nabavo surovin, strojev itd.
- zavzemati se, da bodo mladi delavci zastopani v vseh izvršilnih organih podjetja, in to s tistimi mladinci, ki so s svojo aktivnostjo že dokazali, da so tega sposobni.
- Čim več mladih delavcev pritegniti v vrsto OO ZK, ter v primeru številnega odziva ustanoviti aktiv mladih komunistov.

2. Da se bodo mladi čimbolj strokovno izpolnjevali in izobraževali bo potrebno:

- omogočiti vsem, ki še nimajo popolne osemletke, da jo dokončajo,
- izvesti anketo o izobrazbi in željah po strokovnem izpopolnjevanju,
- pomagati štipendistom pri vključevanju v kolektiv in pri njihovem strokovnem izpopolnjevanju na praksi,
- z ekskurzijami seznaniti mlade delavce o dejavnostih sorodnih tekstilnih delovnih organizacij.

3. Akcije, ki nas čakajo:

- poživitev sodelovanja in stikov z mladinci tekstilnih organizacij,

b) sodelovanje z MA delovnih organizacij kamniške občine,

c) udeleževanje na športnem področju ter organiziranje športnih tekmovanj;

DELO ZK V TOVARNI

V akcijskem programu OOKZ je bil v preteklem obdobju poleg tekočih gospodarskih vprašanj dan zelo velik poudarek na izvajanje stališč ustavnih amandmajev. Samoupravljanje je v dvajsetletnem obdobju doživljalo stalno stopnjevanje razvoja in se v tem obdobju znašalo v položaju, ko so zakonske osnove ovirale njegovo nadaljno izgradnjo.

Kljub zelo razvitemu samoupravnemu mehanizmu v tovarni smo komunisti na letni konferenci v letu 1971 čutili potrebo po prenosu samoupravljanja na čim širši del kolektiva. Akcijski program je nalagal komunistom okvirno nalogo razvijanja samoupravljanja. Vendar so bile zakonske osnove v samem začetku zelo nejasne in je precej časa minilo v razčiščevanju posameznih vprašanj.

Komisija, izvoljena s strani samoupravnih organov in potrjena od celotnega kolektiva, je v analizi pogojev za ustanavljanje TOZD ugotovila, da v tovarni obstajajo možnosti za ustanovitev dveh TOZD. Analiza pogojev je bila le osnova za delo komunistov in ostalih družbeno-političnih organizacij za pripravo in realizacijo približanja upravljanja tistim, ki dohodek ustvarjajo.

Menimo, da je program dela, ki smo si ga začrtali za leto 1974 dovolj pester glede na ustanovitev TOZD v Svilanitu in v duhu smernic nove ustave. S polno odgovornostjo se zavedamo, da naloge, ki nas čakajo niso lahke, vendar jih bomo ustrezno izpolnjevali.

Za mladinsko organizacijo Svilanit Kamnik:
IVANKA PIRŠ

Počitniško delo v Svilanitu

Poleg kovinske, usnjarske in kemične industrije predstavljavažno mesto v Kamniku tudi tekstilna industrija. V petindvajsetih letih, ki jih bo tovarna praznovala v letošnjem letu, je dosegla pomemben razvoj, saj je zgradila nove objekte na Perovem in nakupila moderno strojno opremo. Glavna dejavnost je tkanje frotirja in proizvodnja kravata.



Lansko leto med poletnimi počitnicami so vzeli na enomesечно delo precej dijakov iz kamniških šol, ki so opravljali razna lažja dela v šivalnici. Tudi meni je tega povedala, da lahko pridem na delo. Dodelili so me v menzo, kjer sem zaposlenim pomagala pri pripravljanju malice za delavce. Res je bilo težje, ker sem morala vsak dan dvakrat priti na delo, da smo razdelile malico popoldanski in dopoldanski izmeni vendar z dobro voljo se da vse narediti. Z delavkami v menzi smo se dobro razumele, vsako delo so mi lepo razložile in mesec avgust mi je kar prehitro minil.

Iz pogovora s sodelavkami sem veliko zvedela o razvoju tovarne o delovnih uspehih, ki so jih tekem let dosegli in o raznih težavah, s katerimi so se delavci srečevali med delom.

Slišala sem pa tudi marsikatero veselo dogodivščino iz njihove dolgoletne prakse. Med svojim delom sem imela veliko stika z delavci iz vseh obratov. Povedali so mi, kakšen napor in prizadevanja zahteva njihovo delo, saj morajo n. pr. žene in matere delati tudi ponoči, kljub temu pa jih doma čaka še vse delo. Šele sedaj znam ceniti njihove napore in sklenila sem, da bom koristno uporabila nasvete, naj se v šoli pridno učim, saj bom tako prišla v življenju do boljšega kosa kruha. Največ veselja pa mi je seveda prinesla nagrada, ki sem jo dobila ob koncu dela.

Na podjetje Svilanit sem se močno navezala. Že prej sem vedela, da med delavci v tovarni prevladujejo lepi odnosi, med delom v tovarni pa sem se o tem lahko sama prepričala. Želim si, da bi še kdaj prišla v njihovo delovno skupnost.

Vsakemu šolarju toplo priporočam, naj nekaj tednov preživi v delovni skupnosti. Ko spoznavamo delo in delavca na samem delovnem mestu, znamo proizvodnjo bolje ocenjevati in jo tudi spoštovati. Težko je iz šolskih klopi ocenjevati delo delavca pri stroju, zato pojdemo v tovarne in se sami prepričajmo, kakšno življenje živi nešteto delovnih Jugoslovanov!

Z. — W.



Upokojnenci niso pozabljeni

UPOKOJENCI

Od obstoja podjetja Svilanit smo se leta 1962. prvič sestali z dvanajstimi našimi upokojnenci na praznik podjetja. Od takrat pa do letos se je njihovo število dvignilo na 50 od katerih jih je 6 že umrlo.

Vsako leto organiziramo pred praznikom podjetja srečanje z njimi. V programu imamo pozdrav z direktorjem in njihovimi takratnimi predstavitelji, predstavniki družbeno-političnih

organizacij in podelitev darila, katerega smo v letu 1973 sprejeli v denarno nagrado v višini 250,00 din. Nato pa sledi ogled podjetja, kjer se srečujejo z nekdanjimi sodelavci. Po končanem programu v tovarni, jih odpeljemo z avtobusom na izlet in pogostitev od koder se zadovoljni vračajo na svoje domove z željo, da bi se naslednjega leta vsi ponovno srečali.

DM

MARJETA GOLOB, 8. a

DITT - ob 10-letnici

Društvo inženirjev in tehnikov tekstilcev Kamnik je bilo ustanovljeno v letu 1964. Ustanovitelji društva so bili strokovni delavci tekstilne tovarne Svilanit.

Letos mineva deseto leto od ustanovitve društva. Prav je, da ob takem jubileju napravimo majhen pregled dela društva. Ker je delovanje članov društva tesno povezano z razvojem podjetja, zato predhodno nekaj besed o tem.

V teh desetih letih se je podjetje Svilanit razvijalo v vodečega proizvajalca kravt in frotir izdelkov v Jugoslaviji. Ta vodeča pozicija pa je odraz jasne odločitve pred leti, ko se je podjetje odločilo za polno specializacijo proizvodnje frotirja in kravt. Razumljivo je, da so bili v tem storjeni veliki premiki v proizvodnem procesu. V nadaljnjem razvojnem procesu je bila prisotna stalna skrb za doseg čim večje, kvalitetne in cenejše proizvodnje. Zato je bila primer na naloga izločiti iz proizvodnje zastarele stroje ter jih nadomestiti z modernimi avtomatskimi.

Vzporedno s proizvodnim programom se je dograjevala in izpopolnjevala organizacija dela, vodila se je posebna skrb za izobraževanje kadra, za dobre delovne pogoje in razumljivo tudi dobre delovne odnose.

To so v grobem nakazani osnovni koraki, da je doseglo podjetje tako razvojno stopnjo, kar je zasluga vseh članov našega kolektiva. Prav gotovo je, da je na tej razvojni poti društvo — članstvo, dalo svoj delež k celotnemu uspehu.

Ob ustanovitvi je društvo imelo evidentiranih 50 rednih in izrednih članov. V letu 1974 pa šteje po zadnjih vpisih že 68 rednih članov. Težko bo podrobno opisati delo društva od ustanovitve pa do danes.

Pomembnejše akcije so bile v preteklosti sledeče:

Izdelava elaborata o razvoju podjetja, ki naj bi prikazal optimalno mejo proizvodnje frotirja in kravt, glede na potrebe domačega tržišča in možnosti plasmana na tuji trg.

Glede na vedno večje zahteve v proizvodnji s postavitvijo sodobnih avtomatskih strojev itd. je bilo nujno dati velik poudarek na izobraževanje kadrov. Pri tem so člani društva dali velik prispevek.

Izdelava normativov za varnost na delovnih mestih je v ključni fazi dela.

Društvo je sprejelo od podjetja izdelavo elaboratov za področja energetike, vodovodnih ter električnih instalacij. Dela na

tem področju so bila v redu izvršena.

Spremljanje tuje literature je pri nekaterih članih stalna oblika dela.

Poedini člani so občasno aktivno delali na prevodih strokovne literature.

V tem obdobju je bilo organizirano nekaj strokovnih predavanj.

Skrb za strokovno izpopolnjevanje članstva je bila vedno prisotna. V ta namen se je organi-

ziralo strokovne ekskurzije v tekstilna podjetja in to v Prebold, Ajdovščino, Varaždin, Jarše, Litijo, Dekorativno, Velano, Kroj Skofja Loka in v IBI Kranj.

Člani društva so si ogledali tudi tri tekstilne tovarne v Italiji, ko je društvo organiziralo to ekskurzijo.

Nekaj članov si je ogledalo svetovno razstavo tekstilnih strojev v Baslu in Parizu.

Balantič Silvo

S P O M I N I

Pred 20 leti, ko je Ježek skoraj vsak dan pel v radiu Svilanitovo popevko »Krvata ni copata«, so bile komaj zasajene prve lopate na mestu, kjer se danes bohota že kar velika in moderna tekstilna tovarna. Verjetno smo že vsi pozabili to reklamo, zato naj se ob tem jubileju spomimo nanjo:

Ce hočeš na plesišče, čeprav si lep in mlad, stopiš na bojišče mogočnih vseh kravt.

Krava ni copata, ki čisto je pri tleh, krvata je okrog vrata, vsakomur na očeh.

Ce hočeš kaj veljati v družbi lepih mož, posegel po kravati, vse kar najlepši boš.

Obleka elegantna, obraz lepo obrit, krog vrata pa krvata tovarne SVILANIT!

Po tej reklami se še marsikateri občan spominja Svilanita. Kvaliteta naših kravt se je tako izpopolnila, da takih reklam ni več potrebnih, kajti dobro blago se samo hvali.

Problem razdrobljenosti obratov je resnično narekoval nov razvojni program Svilanita s tem, da se zgradi tovarna na enem mestu. Pri obstoječih obratih ni bilo pri nobenem možnost začeti z večjo gradnjo. Za svilanit je bil izbran zemljiški kompleks na industrijskem zazidalnem področju Perovega. Na tem območju, kjer danes stoji tovarna je bila pred 20 leti še neokrnjena narava ter pravi divji zahod za dijake in otroke bližnje okolice. Morda se še kdo spominja velikih topolovih dreves, ki so rasla desetletja in umakniti so se morala tovarni.

Prvi objekt se je pričel graditi leta 1954 med dvema potoko-

ma Mlinščice, katerih danes ni več. V tej stavbi je bila tkalnica, tiskarna in pomožne delavnice. Če se je polomil del stroja ali kakšna druga naprava v Šmarci ali v Mekinjah je morala katera od tkalk naložiti polomljeni del na kolo in ga prepeljati na popravilo v obrat na Perovo. Svilanit je bil v tistem času poleg reklame še posebno znan po velikem osebnem avtomobilu, pravi ameriški cestni ladji buicku. K razvoju podjetja najbrž ta ladja ni ničesar prispevala, saj je po njegovem nakupu podjetje kmalu prišlo pod prisilno upravo.

Prisilna uprava je bila za delavce Svilanita težak udarec. Vsi smo se zavedali, da moramo krepko prijeti za delo in besede so postale dejstva. Vsi smo se zagnali k delu in za nadaljnjo rast Svilanita opravili veliko udarniških ur. Tudi mladinska organizacija ni stala ob strani in je bila pobudnik mnogih akcij. Veliko prostovoljnega dela je bilo vloženo ravno v sedanjo zgradbo, kjer je skladišče surovin, pomožni obrati in pisarne strokovnih služb. Druga akcija tedanjih delavcev Svilanita je bila zgraditi kotlovnico, ki je bila predpogoj za preselitev barvarne iz Šmarce. Pod nič boljimi pogoji se je pričela graditi tkalnica frotirja, v isti sapi so se izvajala gradbena dela in komaj je bil del stavbe pod streho, že se je začela v njej proizvodnja. O klimatskih pogojih dela ni bilo govora. Nihče ni tarnal, da mu je prevroče in da ga zebe. Tkalce se je v proizvodnem prostoru z lesenimi stenami, tu in tam prevlečenimi s polivinilom. Ob obujanju spominov se človek v gubem spominja razvoja podjetja in kako smo se poslovili od starih obratnih prostorov, kljub tem težavam pa so spomini na preteklost prijetni.

Problematika poslovanja v letu 73

Razpravo začenjam tokrat na drugem koncu kot običajno, ko smo se začeli najprej pogovarjati o doseženi proizvodnji. Problematika se je v preteklem letu v znatni meri prevladala na druga področja, ki so usmerjena izven delovne organizacije.

Poslovni uspeh, pri tem mislim ustvarjati dohodek in ostanek dohodka, ki smo ga ustvarili v prvi polovici leta je bil več kot dober. Če bi bil končni rezultat leta enak dvakratnim zneskom iz prve polovice leta, bi to predstavljalo uspeh, ki si ga v realnih okvirih skoraj ne moremo predstavljati. V dopolnitev navedenega naj povem, da se že nekaj let dogaja, da uspeh prve polovice leta presega drugo polovico. Običajni vzroki so bili boljše asortiman s posebnim povdarom na embleme, večji promet in največkrat tudi nižji osebni dohodki. Vsi ti vzroki so se pojavili tudi v preteklem letu. K temu vzroku se je priključil še zelo vpliven činitelj in sicer podražitev osnovnih surovin in ostalega reprodukcijskega materiala. Samo bombažna preja se je podražila dvakrat. Ostali izdelovalni material in režijski stroški so skoraj neopazno prodirali skozi luknje inflacije v naše stroške, kar seveda ni ostalo brez posledic.

Tudi zakonske obveznosti niso obremenile samo z običajno mero povečanja. Indeks v odnosu na leto 1972 je 173. Tu sta posebno pomembni dve obveznosti in sicer prispevek za stanovanjsko izgradnjo, ki je povečan od 4% na 6% na osebne dohodke in novo uvedeni davek na doho-

dek temeljnih organizacij združenega dela.

Ce imamo v vidu vse negativne vplive na oblikovanje dohodka in pri tem ugotovimo še to, da nismo imeli nobenih težav pri plasmaju naših proizvodov in da smo plan proizvodnje v povprečju presegle, lahko napravimo zaključek, kako zelo smo podvrženi vplivom nestabilnosti gospodarstva, ki jih spremlja nenehna inflacija, nesorazmerja v ponudbi in povpraševanju na trgu, nesorazmerja v cenah in prekomerne obremenitve gospodarstva.

V vrtincu najrazličnejših vplivov gospodarskih tokov smo kljub živahni investicijski dejavnosti, ki je bila za Svilanit rekordna, uspeli obdržati likvidnost, pridobljeno v predhodnem letu Obveznosti do zapadlih kreditov smo poravnali v roku, prav tako tudi obveznosti do dobaviteljev in to v rokih koriščenja skonta. Vzrokov za to je več. Povečali so se krediti za obratna sredstva pri Jugobanki, zmanjšale so se terjatve do kupcev, nasprotno pa so se skupne zaloge povečale približno za enako vsoto, kot so se zmanjšale terjatve.

V končnem obračunu nam doseženi ostanek dohodka zadošča le za planirano razporeditev v sklad skupne porabe, za zakonsko obveznost razporeditve v rezervni sklad in za obvezna posojila raznim interesnim skupnostim kot na primer posojilo za nerazvite republike, posojilo za železnice, posojilo za energetiko, posojilo za sklad skupnih rezerv in podobno. Akumulacija je torej omejena zgolj na amortizacijo osnovnih sredstev.

S. D.



Gasilsko tekmovanje v Preboldu

25 let dela in razvoja



Razkošje lepote v kravatah

Kako je bilo pred tem

Ko je po letu 1936 poenjaval velika gospodarska kriza, je začelo tudi v takratni kamniški občini gospodarsko življenje dobivati nove spodbude. Poleg že obstoječe industrije so počasi vznikale nove gospodarske panoge in med njimi se je pojavljala tekstilna panoga. Ustanovljati so se začeli sicer majhni, takorekoč obrtniški obrati, toda prav te delavnice so bile zametki sedanjega »SVILANITA«.

Pod Mekinjami je postavil Franjo Lipovec prve svilarske statve, na katerih je tkal žakardsko blago za kravate in naglavne rute ter drugo svileno tkani, ki je imela kaj različno namembnost. V Šmarci je podjetnik Alojzij Vavpetič organiziral bombažno tkalnico, ki je poleg običajnih bombažnih tkanin izdelovala tudi frotir za brisače. V istem času sta se v Kamnik preselila tudi dva Čeha in sicer Jiri Nemeč in Josef Čech, ki sta zgradila v Zapricah tkalnico za frotir. Te sicer majhne tkalnice so oživele in se otepale s takratno konkurenco ter tako preživele predvojno in medvojno obdobje ter se po osvoboditvi vključile v splošno obnavljanje našega gospodarstva. Vsi trije obrati so zaposlovali nekaj deset delavcev in ti so morali okušati vse težave kapitalističnega izkoriščanja; kajti privatni lastnik v borbi za svoj obstanek in dobiček sigurno ni poznal milosti in ni imel pred-sodkov, da ne bi iz svojega kapitala iztisnil največ, kar je mogel.

Leta 1948 je te obrate zadela nacionalizacija. Dosedanji lastniki so bili izločeni iz podjetij, po-

stavljani so bili delegati in tako so podjetja postala socialistična.

Ustanovitev »Svilanita«

15. 11. 1949 je iz nekdanje žakardske tkalnice Franja Lipovec ustanovil Ljudski odbor Mestne občine Kamnik industrijsko podjetje »SVILANIT« v Kamniku. Podjetje je ob ustanovitvi imelo 15 statvej in je zaposlovalo 50 delavcev.

Prvi direktor je postal bivši lastnik Lipovec Franjo, ki ga je kmalu zamenjal na tem položaju Flere Anton, Lipovec pa je postal tehnični vodja podjetja.

Cez dobri dve leti, t. j. maja 1952 se je Svilanitu priključil obrat »OTEKS« v Šmarci, ki je bil bivše Vavpetičevo podjetje prav tako pa je prešel v sklop »Svilanita« tudi JUGOPAMUK.

S tem je bila končno podana zasnova sedanjega podjetja in proizvodnega programa. Obrat v Mekinjah je tkal svilene žakard-ske tkanine, obrat v Šmarci bombažne tkanine, v zapriškem obratu pa je bila organizirana konfekcija, ki je te tkanine finalizirala.

99 delavcev je v tem času proizvedlo 43.000 m² svilene in 61.000 m² bombažne tkanine iz katere so izdelovali naslednje izdelke: kravate, rute, šale, brisače, kopalne rjuhe, kopalne vrečke, namizne prte, serviete, kopalne plašče.

Težnja po razvoju

Razumljivo je, da podedovani strojni park ni bil na višini. Že bivši lastniki so si nabavili stare izkoriščene stroje, saj se je tkal

frotir na ročnih statvah, ki bi jih že takrat z veseljem sprejel vsak tehnični muzej. Casi pa tudi niso bili taki, da bi dovoljevali večje investicije, pa tudi nabava novih strojev skoraj ni bila mogoča.

Kljub temu pa je kolektiv želel razširitve svoje dejavnosti in vsaj v danih pogojih modernizirati proizvodnjo. Leta 1954 so bile kupljene v Litijski predilnici stare statve, 40 po številu in del teh so doma predelali v tkalske stroje za tkanje frotirja.

Istočasno je bilo treba misliti na boljšo delovno pripravo, saj podjetje ni imelo niti barvarne, še manj pa je imelo možnost oplemenititi svoje stvano blago. V ta namen je podjetje izposlovalo lokacijo za gradnjo oplemenitilnice in kotlarne na Perovem. S to lokacijo je bil podan zametek bodoče tovarne, kajti v naslednjih letih so se na tem prostoru združili vsi dislocirani obrati. Tako je sklep o gradnji objekta na Perovem postal mejnik v nadaljnjem razvoju »SVILANITA«.

Že leta 1955 je v tem objektu začela obratovati filmska tiskarna in proizvodnja flokanega blaga. Prejšnje leto kupljene statve so se predelale in deloma montirale v tkalskem obratu na Perovem. Asortiman se je razširil na proizvodnjo vafel tkanine, voile in shangent. Oba slednja artikla sta bila tiskana.

Na ta način se je proizvodni program širil in podjetje je iz specializirane tovarne prehajalo na proizvodnjo najrazličnejših artiklov. Razlog temu je bilo dejstvo, da podjetje ni imelo v naprej začrtanega programa kvalitetne specializacije, kar je pripomoglo, da na tržišču vseh proizvodov ni bilo mogoče plasirati.

Na ta način so nastale finančne težave, ki so jih povečevale še nedovršene investicije, za katere tudi izven podjetja ni bilo mogoče dobiti zadostnih denarnih sredstev.

Borba za obstoj

Preje navedeni razlogi so pripeljali do tega, da je podjetje zašlo v resne gospodarske težave. Poleg prenizkih kreditov za obratna sredstva so zaradi slabe kvalitete izdelkov narasle zaloge polizdelkov in gotovih izdelkov. Stremljenje za čim večjo proizvodnjo ob zanemarjanju kvalitete je pripeljalo do tega, da so se v podjetju razmere toliko poslabšale, da bi ga bilo skoraj treba likvidirati.

Zato je 25. 8. 1956 Občinski ljudski odbor Kamnik razpustil organe upravljanja in uvedel prisilno upravo. V dokumentu o uvedbi prisilne uprave je bil naveden za ta ukrep naslednji razlog:

»Nenačrtna investicijska politika, nerealno planiranje in nesoglasja med posameznimi organi podjetja.«

Stanje ob uvedbi prisilne uprave je bilo naslednje:

V obratu Mekinje so na 18 statvah izdelovali razne svilene artikle kot blago za kravate, razne brokate in druge težke in gladke proizvode iz umetne svile.

V novozgrajeni in še nedovršeni stavbi na Perovem je bila poleg tkalnice še filmska tiskarna, tiskarna kosmičastega tiska, predvidena pa je bila tudi barvarna in oplemenitilnica. Tkalnica v tem obratu je imela 38 statvej z listovkami in revolverji, ki je proizvajala tkanino za vafel brisače in še druge bombažne izdelke, ki so jih potem barvali v Šmarci ali pa tiskali v tiskarni na Perovem. V nedogranem stanju je bila na Perovem tudi kotlarne.

Tkalnica v Šmarci je imela 30 statvej za proizvodnjo frotirja, vafela in prtov. Tu je bila tudi barvarna.

V obratu v Zapricah je bila konfekcija, kjer so robili brisače in krpe ter izdelovali svilene izdelke. Konfekcija je imela 12 šivalnih strojev.

Prisilna uprava se je morala spoprijeti z nekurantnimi zalogami in jih razporediti, istočasno pa je bilo treba misliti na proizvodnjo blaga s pravo komercialno kvaliteto. Vse to se je počasi urejevalo tako, da je bila prisilna uprava ukinjena 14. 10. 1957.

Začetek selitve za eno ograjo

Že v času prisilne uprave je postajalo vedno bolj jasno, da raztresenost obratov ne vodi do pravega uspeha podjetja. Ta misel se je izoblikovala vedno bolj jasno, toda pomanjkanje investicijskih sredstev je ta stremljenja zaviralo. Z majhnimi sredstvi, ki so bila na razpolago, je podjetje počasi gradilo stavbe na

Perovem in tako se je leta 1959 preselila na Perovo konfekcija, skladišča in celotna uprava. Leto nato je bila dokončana kotlarna, ki pa je morala čakati na parni kotel še polno leto.

S tem je bil dosežen prvi korak. Izven ograje je ostala samo še tkalnica svile v Mekinjah in tkalnica frotirja v Šmarci.

Seveda pa strojni park ni bil v tem obdobju v ničemer obnovljen. Šele leta 1961 se je podjetje odločilo za nabavo novih statev za običajno bombažno blago. Te statve so bile montirane na Perovem. Prav tako je bila v tem času opremljena šivalnica s prvimi brzošivalnimi stroji.

Prvi korak k specializaciji

Osebnostna nesoglasja v vodstvu podjetja so dovedla do spremembe v vodstvenem kadru. Dotodanji direktor Jagodič Dušan je odšel iz podjetja in nasledil ga je Marcijan Stane. To se je zgodilo leta 1961. Ta datum je pomemben zato, ker je bil v podjetju postavljen nov proizvodni in razvojni koncept.

Odločeno je namreč bilo, da se bo podjetje strogo specializiralo v dveh smereh: na proizvodnjo kravati in proizvodnjo izdelkov iz frotirja.

Posledica take odločitve je bila, da so se postopoma začeli ukinjati artikli, ki niso spadali v ta ozki program in prvi ukrep je bil, da so bile leto poprej montirane statve za proizvodnjo bombažnih tkanin demontirane in prodane. Vsi ostali proizvodi, ki niso spadali v navedeni osnovni koncept pa so se v naslednjih letih opuščali.

Ugodna odločitev je imela že v prvem letu razveseljive posledice. Podjetje je doseglo prvič eno milijardo starih dinarjev bruto prometa. To je bil tako važen dogodek, da je bil dan, ko je bila dosežena prva milijarda prometa, razglašen za praznik podjetja, ki je postal tradicionalen, in se praznuje vsako leto. Ta, za podjetje zgodovinski dan, je bil 20. oktober 1962.

Jasno načrtan koncept razvoja »SVILANITA« je pomenil nov zagon v smeri specializacije proizvodnje, koncentracije obratov in notranje konsolidacije razmer.

POVPREČNI MESEČNI OD NA 1 DELAVCA (v S din)

1952	7.773
1953	8.619
1954	9.266
1955	10.675
1956	10.159
1957	12.228
1958	10.796
1959	14.889
1960	18.210
1961	20.680
1962	23.330
1963	35.078
1964	42.248
1965	58.502
1966	74.378
1967	76.880
1968	90.292
1969	103.500
1970	119.700
1971	151.600
1972	173.000
1973	203.500

Obrat iz Šmarce se seli

Leta 1962. je na Perovem pričela rasti nova tkalnica za frotir. Istočasno je bilo naročenih 16 novih polavtomatskih statev zmake Thiele. Ta obrat je bil dograjen leto kasneje in tako se je tkalnica frotirja preselila v novo moderno zgradbo. Istočasno je dobila tudi šivalnica nove prostore, v katerih se je moglo delo organizirati na sodoben način. V novi stavbi je bilo nameščeno tudi skladišče gotovih izdelkov, prodajna služba in razvojni oddelek.

Dosedanja tkalnica na Perovem, ki je izdelovala drugo bombažno blago, se je začela postopoma zmanjševati tako, da se je ob koncu leta 1963 del te tkalnice preselil v prostore nove tkalnice, toda samo s proizvodnjo vafel brisač.

Nova tkalnica frotirja je po preselitvi imela 68 statev, od tega 20 listovk za vafel, 31 frotir statev z žakardi in 17 statev za frotir z listovkami.

Tako je bila na Perovem združena že vsa proizvodnja bombažnih izdelkov, izven ograje pa je ostala samo še tkalnica svile v Mekinjah.

Koncem leta 1963 je bil proces selitve iz Šmarce zaključen. Seveda je bilo želeto, da bi tkalnica frotirja imela tudi v celoti moderne stroje, toda to iz finančnih razlogov ni bilo takoj mogoče. Proces zamenjave dotrajanih strojev, oziroma izpopolnitve strojnega parka z novimi statvami je tekkel v naslednjih letih postopoma. Leta 1964 je bilo nabavljenih 5 novih frotir statev italijanske firme GIANI, novo saško snovalo in strižni stroj za proizvodnjo velur frotirja. Leta 1967 je bilo kupljenih nadaljnjih 36 komadov avtomatskih statev firme GIANI in leto poprej prav tako trije komadi enakih statev. Za razliko od prvih petih statev je bilo 36 statev firme GIANI opremljenih z UNIFILI tako, da

je za te statve odpadlo navijanje votka. Leta 1968 pa je podjetje kupilo še nadaljnih 22 komadov avtomatskih statev z UNIFILI, iste italijanske firme.

Končno podoba je tkalnica frotirja dobila s tem, da je v letu 1973 montirala 18 komadov brezčolničnih statev firme GÜNNE, ki pomenijo zadnji dosežek v tehnologiji tkanja frotirja.

Seveda pa prav nabava teh strojev kaže, da bo v najkrajšem času treba zamenjati tiste stroje, ki so v desetletnem obdobju postali že zastareli.

Vsi za eno ograjo

Kot je bilo že rečeno, je po letu 1963 ostal izven ograje na Perovem, samo še obrat svile v Mekinjah. Faza selitve za eno ograjo je bila zaključena leta 1966, ko se je tudi svilarski obrat preselil na Perovo. Jasno je, da vseh statev, ki so bile pretežno izrošene, ni bilo mogoče preseliti, kar tudi ne bi bilo ekonomično. Zato se je stari svilarski obrat s statvami vred opustil, v novo tkalnico svile pa so bile montirane nove statve firme ZANGS in brezčolnične statve SACM. S tem se je proizvodnja svilenih tkanin napram stari tkalnici še celo povečala, čeprav z znatno manjšim številom statev. Opuščena je bila vsa druga proizvodnja svilenih tkanin, razen tkanine za proizvodnjo kravatega blaga.

Istočasno se je opremljala konfekcija za kravate, ki je postopoma dobivala nove šivalne stroje, s katerimi se je izboljšala kvaliteta izdelkov in povečala količinska proizvodnja.

»SVILANIT« se razvija dalje

Če štejemo, da je bila z letom 1966 zaključena faza koncentracije obratov na enem mestu in, da je bila dosežena specializacija

VREDNOST OSNOVNIH SRED- STEV v 000 S din (osnova za amortizacijo)

1952	7.392
1953	86.351
1954	91.572
1955	126.344
1956	126.657
1957	190.626
1958	226.058
1959	251.456
1960	326.686
1961	400.780
1962	442.649
1963	647.019
1964	686.357
1965	693.257
1966	981.400
1967	1.080.300
1968	1.534.700
1969	1.942.600
1970	2.275.400
1971	3.563.400
1972	3.999.040
1973	6.478.790

podjetja na proizvodnjo frotirja in kravati, potem je treba povdariti tudi dejstvo, da je šel istočasno razvoj modernizacije podjetja svojo nezadržno pot. Nove avtomatske statve so dajale boljše proizvodnjo, s tem pa je bilo treba modernizirati tudi delovno pripravo. V ta namen je podjetje postopoma moderniziralo barvarno, nabavljalo nove snovalne stroje, nove stroje za previjanje preje, nove šivalne stroje, večati je moralo prevozni park, modernizirati notranji transport z vilicarji, urediti pomožne obrate in končno popolnoma rekonstruirati kotlarno.

Danes je kotlarna docela avtomatizirana z dvema najnovejšima parnimi kotloma na mazut, ki ne proizvajata pare le za domače potrebe, ampak tudi za sosedno Živilsko industrijo. S tem podjetjem ima »SVILANIT« skupno tudi transformatorsko postajo in to sožitje že leta in leta lepo uspeva.



Sejem mode 1974 v Ljubljani

25 let dela in razvoja

Modernizacija in večanje proizvodnje terjata vedno nove delovne prostore. Zato je bilo treba zgraditi novo pripravo dela za kalnico frotirja, novo konfekcijo, nova skladišča za material in prav ob 25 letnici se seli šivalnica frotirja v nove prostore.

Nemogoče je v kratkem izvlečku naštetih vse tisto, kar danes predstavlja vrednost »SVILANITA«. Vendar pa ni odveč primerjalni podatek, da je bila vrednost osnovnih sredstev leta 1952 — 7 milijonov štiristotisoč din, leta 1962 — 442 milijonov in leta 1973 — 6 milijard in pol starih dinarjev.

DELOVNA SILA

1952	99
1953	130
1954	166
1955	242
1956	266
1957	270
1958	320
1959	331
1960	339
1961	346
1962	389
1963	412
1964	458
1965	475
1966	512
1967	478
1968	477
1969	529
1970	570
1971	612
1972	642
1973	693

Širitev navzven

Ob lastnem razvoju je »SVILANIT« iskal tudi razna pota sodelovanja z drugimi podjetji s ciljem, da bi se proizvodnja na področju lastne dejavnosti utrjevala in širila. Morda v tej zvezi podjetje ni imelo vedno najbolj srečne roke, kljub temu pa so sadovi teh sodelovanj le utrdili tako notranje odnose, kakor tudi stremljenje za čim večjo produktivnost in dobro ime na tržišču.

Ko se je v Delčevem (Makedonija) snovala nova tovarna frotirja, je »SVILANIT« tej tovarni pomagal do izobrazbe kadrov, kakor tudi s tem, da so strokovnjaki »SVILANITA« organizirali to proizvodnjo. Končni cilj je seveda bil, da bi obe tovarni čim tesneje sodelovali v dopolnjevanju proizvodnega programa in asortimana, kakor tudi na področju prodaje in izvoza. Na žalost pa je bilo to sodelovanje po 4 letih prekinjeno.

Več uspeha je bilo na področju sodelovanja obrata svile s hotelskim podjetjem »Plava laguna Poreč«. Podjetje »Plava laguna« je v času mrtve sezone s svojim osebjem izdelovalo za »SVILANIT« kravate od leta 1966 dalje. To sodelovanje je bilo prekinjeno šele leta 1973, ker je pač podjetje »Plava laguna« postalo tako veliko, da je lahko svoje ljudi zaposlilo tudi v zimskem času.

Obrat svile sodeluje od leta 1968 dalje z italijansko firmo BOTTINELLI iz Coma. Ta firma dobavlja »Svilanitu« blago za kravate, obenem pa se »Svilanit« poslužuje tudi njihovih vzorcev za lastno proizvodnjo.

Končno je treba omeniti sodelovanje »Svilanitove« konfekcije za kopalne plašče, s firmo »EGERIA« iz Zahodne Nemčije.

To sodelovanje je sicer še v začetni fazi in se trenutno omejuje le na šivanje plaščev za firmo »EGERIA«, vendar so podani vsi pogoji, da pride do ožjih proizvodnih kontaktov tudi na drugih področjih.

Plasman izdelkov

Na začetku svojega obstoja je moral »Svilanit« prodati za 62 milijonov dinarjev izdelkov. Omenili smo že, da je bila leta 1962 dosežena prva milijarda bruto prometa, ob 25. letu svojega obstoja pa bo treba prodati skoraj za 20 milijard starih din, blaga. Se bolj jasno sliko pa nam daje podatek, da je po ustanovitvi podjetja izdelalo 104.000 m² blaga, leta 1973 — pa preko 3 in pol milijona m².

Vse to blago je treba prodati, bodisi doma ali v tujini. Kot je znano, »Svilanit« prav na področju prodaje v preteklosti ni imel vedno srečne roke, kar je svoje čase pripeljalo podjetje v take težave, da je bila uvedena prisilna uprava.

Danes pokriva »Svilanit« s svojimi izdelki celotno Jugoslavijo in prodajna služba obdeluje ta teritorij s petimi prodajnimi področji.

Posebna izvozna služba skrbi, da se preko jugoslovanskih iz-

voznih podjetij prodajajo izdelki »Svilanita« tudi v tujini. Začetek izvoza beležimo z letom 1961. Takrat je bilo izvoženih za 18.000 dolarjev blaga. Za leto 1974 pa predvideva izvozno realizacijo 1.100.000.— USA \$. »Svilanit« izvažajo pretežno v evropske države, in to v Skandinavijo, Zahodno Nemčijo, Avstrijo, Švico, Vzhodno Nemčijo itd. Manjše količine so bile občasno izvožene tudi v Kanado, USA in nekatere arabske države.

Delavsko upravljanje

Prvi delavski svet je bil izvoljen leta 1950. Štel je 15 članov in je dne 6. 9. 1950 prevzel podjetje v upravljanje. Prvi predsednik DS je bil Rozmanič Vinčo.

Na prvi slovesni seji DS je bila sprejeta naslednja resolucija:

»Na zgodovinski in slavnostni dan, ko prevzemamo plod svojega dela — naše podjetje — v svoje roke, obljublamo voditi in upravljati podjetje tako, da bomo izpolnjevali in presegali obveznosti do petletnega plana, izboljšali kvaliteto naših izdelkov, znižali polno lastno ceno, tekmovali med seboj ter tako dokazali, da smo vredni zaupanja naše partije in tovariša Tita ter sposobni voditi sami naše podjetje v socialistično samostojnost. Neustrašeno se bomo borili proti vsem težavam in bomo s tem dokazali, kaj zmore svoboden delavec in da je ni sile, ki nas bi ovirala pri našem delu. Sledili bomo liniji in borbi naše partije ter verovali, da nas ta pot vodi v srečnejšo bodočnost.«

Kot je bilo že omenjeno, je bil leta 1956 DS razpuščen, ker

je bila uvedena prisilna uprava, ki je trajala skoraj do konca leta 1957. Po ukinitvi prisilne uprave je bil zopet izvoljen DS ter upravni odbor.

Vsebina samoupravljanja se je z vsakim letom poglobljala na ta način, da so bili sprejeti razni normativni akti, ki so urejali notranje odnose v podjetju in določali njegovo gospodarsko politiko.

Prva sistematična ureditev notranje zakonodaje je bila izvršena s sprejetjem Statuta leta 1963. Organizacija samoupravljanja se s tem Statutom ni bistveno spremenila, saj je ohranjala institucijo DS in UO.

Novo vsebino samoupravljanja je dal Statut, ki je bil sprejet dne 30. 3. 1970. Po teh statutarnih predpisih ima podjetje centralni delavski svet, posamezne delovne enote pa svete delovnih enot, z določenimi pristojnostmi. Zelo važna je bila ukinitve upravne odbora in uvedba kolektivnih izvršilnih organov. Na tak način je bilo k samoupravljanju pritegnjenih veliko več sodelujočih in s tem je bila razširjena osnova demokracije.

Zadnje preobrazbo doživlja samoupravljanje prav v tem trenutku, ko je podjetje organizirano v dva TOZD-a in organizacijo skupnih služb. Dokončno obna vsebina prav te dni, ko priliki dobiva ta nova samoupravslavlja »Svilanit« svojo 25. letnico obstoja.

Kadri

Ob ustanovitvi je delovni kolektiv štel 50 članov. Z rastjo proizvodnje se je to število začelo večati in leta 1962 je bilo



Predstavniki Svilanita in Frotirke Delčevo podpisujejo pogodbo o sodelovanju

zaposlenih v »Svilanitu« — 389 delavcev, dočim jih je bilo ob zaključku leta 1973 — 715.

Sistematična skrb za kadre brez dvoma na samem začetku ni bila mogoča. Tudi v obdobju, ko je »Svilanitu« preživel kritične trenutke temu vprašanju ni bila posvečena prevelika pozornost. Preokret je bil izvršen šele leta 1962 in 1963, ko so prišli v podjetje prvi inženirji in ko so odgovorna mesta sistematično začeli zasedati ljudje z ustrežno strokovno izobrazbo.



Podatki ob koncu leta 1973 povedo, da je v podjetju zaposlenih 7 delavcev z visoko, 6 z višjo in 54 delavcev s popolno srednjo izobrazbo. Poleg teh je zaposlenih 20 visoko kvalificiranih in 160 kvalificiranih delavcev. bili ob ustanovitvi na delavca in na mesec 7.773.— din, leta 1962 so bili 23.330.— din, dočim so bili leta 1973 — 203.500.— s din. Jasno je, da je primerjava med temi leti prilično nerealna, vsekakor pa kaže, da je bilo podjetje v nenehnem vzponu.

Namesto zaključka

Brez dvoma ne bi bila slika celotne rasti podjetja popolna, če ne bi v tem obnavljanju zgodovine »Svilanita« omenili tudi nekaterih posebnih služb.

Leta 1962 je bila ustanovljena trgovina na drobno. Namen te trgovine je bil prvotno, da bi se preko nje prodajala defektna roba članom kolektiva. Toda že takoj na začetku je trgovina začela to blago prodajati tudi v širši javnosti in tako se je v teku let spremenila v važen faktor Svilanitovega gospodarskega življenja. Danes ima ta trgovina, ki domuje v skromnem prostoru ob vratarnici preko 300 milijonov S din prometa.

Do leta 1961 ni bila organizirana družbena prehrana. Takrat je bil ustanovljen skromen bife in leto nato se je iz skladišča premoga preuredila menza, ki je začela dajati delavcem tudi tople obroke hrane. Ta menza še danes nima lastne kuhinje in dobiva toplo malico iz sosednje menze podjetja »STOL« Duplica. Potreba po urejeni družbeni prehrani pa je vedno večja in zato je prva naloga v letu 1974, da se zgradi nov, sodobno urejen obrat družbene prehrane.

Začetek sistematične skrbi za počitniško rekreacijo sega v leto 1960, ko so bile v Novem gradu opremljene 3 vikend hišice. Temu se je nato pridružila kočna an Veliki planini in končno pred tremi leti počitniški dom na Rabu.

Danes ima podjetje svoj lastni laboratorij, ki je priključen barvarni in ki deloma izvršuje naloge kontrole, deloma pa določa tehnologijo oplemenitenja blaga.

Razvojni oddelek ima svoje začetke že v letu 1966. Danes je ta oddelek solidno organiziran in skrbi za deseniranje proizvodov v bombažu in svili ter za iskanje novih namembnih artiklov, ki dopolnjujejo osnovni proizvodni program.

Zadnja izmed obrobni služb je računski center. S tem

prehaja podjetje na evidentiranje podatkov preko računalnika, kar omogoča hitrejšo in učinkovitejšo ukrepanje v celotnem poslovnem procesu podjetja.

25 let razvoja po tem kratkem pregledu ni bila majhna stvar. Če pa upoštevamo še to, da se je rast podjetja razvijala ob lastnih silah in takorekoč brez

tuje pomoči, pomeni 25 letni jubilej vsekakor važen mejnik v zgodovini »Svilanita«.

Seveda se je treba vprašati, kje je končna postaja? Najbrž te ni! Kajti nova tehnologija, nove potrebe na tržišču kažejo le naprej in brez dvoma bodo novi samoupravni odnosi odigrali pri tem odločilno vlogo.

Novi sistem samoupravljanja

V letu 1971 je zvezna skupščina na podlagi predhodne razprave sprejela dopolnila k ustavi SFRJ, med katerimi so bila za delavce v organizacijah združenega dela najpomembnejša XXI, XXII in XIII imenovani tudi »delavski amandmaji«.

V teh amandmajih so bila določena osnovna načela, kako organizirati proces samoupravljanja, samoupravnega dogovarjanja in odločanja.

Po sprejetju ustavnih dopolnil, so bili sprejeti različni zakoni, ki podrobno urejajo postopke za konstituiranje TOZD, delovnih organizacij in drugih organizacij združenega dela.

Skladno z ustavo in zakoni, smo tudi mi v naši delovni organizaciji pristopili k uresničevanju teh družbeno političnih nalog. V ta namen je bila izvoljena na zborih delavcev posebna komisija, ki je imela nalogo, da izdela analizo pogojev za ustanovitev TOZD. Na osnovi te analize, so se delavci na svojih izborih odločili, da se ustanovita dva TOZD in sicer TOZD Svila in TOZD Frotir ter delovna skupnost skupnih služb. To dejanje je bilo opravljeno v mesecu decembru lanskega leta.

Naslednja naloga je bila izdelava samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v delovno organizacijo. Po obširnih razpravah smo v mesecu marcu sklenili ta samoupravni sporazum in s tem zaključili postopek konstituiranja naše delovne organizacije.

Prav gotovo je v novem sistemu samoupravljanja največja novost v ustanovitvi TOZD. Delavci združeni v TOZD, na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukciji, odločajo o dohodku in drugih vprašanih svojega družbeno ekonomskega položaja, odločajo o statusnih spremembah TOZD in delovne organizacije, določajo organe upravljanja v TOZD in delovni organizaciji ter poverjajo tem organom v upravljanje določene zadeve in opravila.

S sprejetjem samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v delovno organizacijo so določeni pogoji, pod katerimi se TOZD združujejo, določena opravila, ki se izvajajo za obe TOZD in ki jih izvršujejo delavci organizirani v delovni skupnosti skupnih služb, določeni so skupni organi upravljanja, način njihove izvolitve, način njihovega dela in odločanja ter druge zadeve skupne za vse TOZD.

Izvajanje tega sporazuma postavlja pred nas vrsto nalog, ki

jih bo treba razrešiti na podlagi samoupravnega dogovarjanja, upoštevajoč pri tem popolno enakopravnost vseh TOZD in delovne skupnosti skupnih služb. Te naloge ne bodo lahko, saj bo

treba vložiti veliko truda v pravo ustreznih predlogov, v proces dogovarjanja in končno tudi vsklajevanja interesov.

Slavko ing. Ribaš



Sanitetna akcija CZ pri vajah

Novice s področja tekstilne industrije

NOVA TOVARNA NETKANIH MATERIALOV

V Sovjetski zvezi je končana izgradnja eksperimentalne tovarne za proizvodnjo netkanih materialov. Računajo, da bo tovarna izdelala leta 1975 za okrog 20 milijonov m² netkanih materialov. Proizvodni asortiman te tovarne bo zelo širok, to je od servetov do pletenih oblek, dekorativne postelnine in materialov za zavese. V tej tovarni se bo še naprej izpopolnjevala tehnologija novih vrst netkanega materiala za še širši proizvodni program. Na teh strojih se bodo uporabljala kot surovina za proizvodnjo netkanih materialov vsa naravna in sintetična vlakna.

NOVA ĐERSI TKANINA

Združenje DOW BADISCHE sporoča novost, da je v proizvodnji nova super đersi tkanina, ki ne sprejema statične elektrike. Nova đersi tkanina se bo v glavnem koristila za izdelovanje oblek, predvsem za hlače in suknjiče. Tkanina izgubi statično elektriko v cca 3 sekundah po normalnem gibanju telesa. Na testih je ugotovljeno, da navedeni po-

liester in najlon zadržujeta za več kot 600 sekund električni naboj, ki nastane z gibanjem telesa. Zaradi protistatičnega postopka tkanine je poleg tega tudi odporna proti mečkanju, se ne krči, ne izgubi oblike pri pranju in prekriva tudi manjše umazanije. Prve količine te nove tkanine bo pričela proizvajati podružnica te firme Benteks. Cena te tkanine bo za 15% večja od sličnih tkanin, ki nimajo protistatičnih lastnosti.

NOV POSTOPEK TISKANJA TKANIN

Vzhodno nemška tovarna v mestu Gera preizkuša novi postopek za tiskanje modernih materialov za ženske obleke. Ta pomembni projekt s področja znanosti in tehnike bo doprinesel v tekočem letu glede na nov sistem tiskanja dodatno proizvodnjo 100.000 m² potiskanih tkanin. V januarju t. l. je podjetje za 2000 zaposlenimi uspelo pravočasno dobaviti domačim in inozemskim kupcem svoje usluge in proizvode. Ta program je v podjetju ustvaril dober poslovni uspeh in kontinuirano izpolnjevanja letnega proizvodnega plana.

Stanovanjska izgradnja

Ko gledamo nazaj prehojeno pot je prav, da se ustavimo tudi ob vprašanju, kaj smo napravili na področju stanovanjske izgradnje in kako smo pristopali k reševanju stanovanjskih problemov. Prve poskuse reševanja stanovanjske problematike lahko zasledimo v letu 1958, ko si je podjetje s kreditiranjem pri dovršitvi stanovanjskih hiš privatne lastnine zamajalo koriščenje določenih stanovanjskih površin za svoje delavce za določeno pogodbeno dobo. Isti sistem je bil uporabljen še v letu 1961, poleg tega pa je podjetje kupilo stanovanjsko hišo v Rozmanovi ul. v Kamniku in jo adaptiralo. V letih od 1962 do vključno 1964, ko se je ustanovila Stanovanjska zadruga Sv. Ivanit Kamnik, se je reševalo stanovanjske probleme preko kratkoročnih in delno dolgoročnih kreditov delavcem in članom ZB za novogradnje in adaptacije. V teh letih je podjetje kupilo tudi osem stanovanjskih enot od tega 2 trosobni, 1 dvosobno in 5 enosobnih stanovanj.

Z ustanovitvijo stanovanjske zadruge koncem leta 1964 je čutili močan razmah v stanovanjski izgradnji. Prednost se je dajalo individualni gradnji stanovanjskih hiš in adaptacijam, medtem ko podjetje stanovanjskih enot v blokkih ni več kupovalo. To politiko stanovanjske izgradnje s kreditiranjem individualistov je podjetje vodilo do danes s tem, da se je vključevalo tudi v skupno ali združeno namensko varčevanje za stanovanjsko izgradnjo. S tako politiko reševanja stanovanjskih problemov nam je uspelo vsaj delno, če ne v celoti rešiti precejšnjemu številu delavcev stanovanjsko stisko. Iz podatkov, ki jih lahko zasledimo, ugotavljamo sledeče:

— Do leta 1966, ko je podjetje koristilo sredstva iz sklada skupne porabe za kreditiranje individualne gradnje, adaptacije in nakup stanovanjskih enot, je le težko prikazati realno sliko o višini vloženih sredstev za stanovanjsko izgradnjo, lahko pa ugotovimo, da je podjetje dalo 22 delavcem kratkoročna ali dolgoročna posojila za novo gradnjo ali adaptacije, nadalje ugotovimo nakup osmih stanovanj in nakup stanovanjske hiše.

Od leta 1966 do vključno 1973 pa lahko ugotovimo, da je podjetje izločilo in dodelilo dolgoročna posojila za novogradnje, adaptacije in kot udeležbo v združenem namenskem varčevanju v skupni vred. 4062.620,00 din, pri čemer je bilo udeleženi 158 delavcev podjetja, ki si je tako rešilo svoj stanovanjski problem.

Z ozirom na te podatke lahko ugotovimo, da je podjetje s tako usmerjeno politiko stanovanjske izgradnje uspelo v relativno majhnimi sredstvi in velikim številom posojiljemalcev rešiti veliko stanovanjskih problemov, kar prav gotovo ne bi bilo mogoče, če bi bolj podpirali blokovno gradnjo in kupovali stanovanja za svoje delavce.

Vse do leta 1966 je podjetje odvajalo sredstva za reševanje stanovanjskih problemov iz skla-

da skupne porabe ker so se vsa sredstva iz naslova obvezna dajatev za stanovanjsko izgradnjo do tega leta v celoti zbirala na stanovanjskem skladu pri SOB Kamnik in podjetju ni ostalo iz tega naslova ničesar. Prav v tem času je bilo naše podjetje v močni izgradnji, zato sredstev iz stanovanjskega sklada pri SOB Kamnik ni moglo koristiti v obliki kreditov za nakup večjega števila stanovanj, ker ne bi bilo sposobno odplačevati tako nastalih obveznosti. Šele v letih od 1966 pa do vključno 1972 je ostalo v podjetju cca 75 — 80 % obvezno izločenih sredstev za stanovanjsko izgradnjo in le 20 — 25 % teh sredstev se je zbiralo na stanovanjskem skladu pri SOB

razširjeno reprodukcijo in družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu v občini Kamnik ne more biti nižja od 6 % od bruto izplačanih osebnih dohodkov. Tako izločena sredstva pa se delijo na:

- 50 % sredstev, ki ostanejo v delovni organizaciji podpisnic sporazuma in so namenjena za reševanje lastnih stanovanjskih problemov,
- 41,7% sredstva, ki se vlagajo na solidarnostni stanovanjski sklad za družbeno pomoč pri stanovanjski izgradnji,
- 8,3% sredstva, ki jih je obvezno združevati pri poslovnih banki za kreditiranje usmerjene in organizirane stanovanjske izgradnje.



Delo na barvarnem aparatu

Kamnik za subvencioniranje stannarin in reševanje stanovanjskih problemov borcev. V vsem tem času pa je močno podpiralo kreditiranje in individualne gradnje in adaptacije in v ta namen je bil sprejet tudi pravilnik o stanovanjski izgradnji, ki je predpisoval pogoje in kriterije za pridobitev pravice do posojila in predpisoval s tem povezane obveznosti.

Že v letu 1970 je bilo od strani SOB Kamnik priporočeno delovnim organizacijam, da naj ne forsirajo več individualne gradnje, temveč naj pretežni del sredstev izločenih za stanovanjsko izgradnjo namenijo za nakup stanovanj v družbeni lastnini in tako podpirajo blokovno gradnjo. V letu 1972 je bil v občini Kamnik sprejet in podpisan samoupravni sporazum o obveznem izločanju sredstev za usmerjeno in organizirano stanovanjsko graditev. Podpisniki tega sporazuma so se tako obvezali, da za obdobje 5 let stopnja obveznega izločanja sredstev za

Solidarnostni stanov. sklad, v katerem se združuje cca 50 % vseh obvezno izločenih sredstev za usmerjeno in organizirano stanovanjsko izgradnjo, je ustanovila SO Kamnik z odlokom o ustanovitvi in na osnovi sporazuma o obveznem izločanju sredstev za usmerjeno in organizirano stanovanjsko izgradnjo. Tako zbrana sredstva na solidarnostnem stanovanjskem skladu so namenjena predvsem za reševanje stanovanjskih problemov socialno ogroženih občanov, ki si s svojim dohodkom ne morejo za mladoporočence samo za določeno dobo in za starejše ljudi preko nakupa in kreditiranja gradnje namenskih najemnih stanovanj. Prav tako so ta sredstva namenjena za kreditiranje blokovne gradnje v privatni in družbeni lastnini. Tako naj bi se v čim krajšem času rešilo čim več stanovanjskih problemov v občini Kamnik.

S sredstvi, ki ostanejo v podjetju, to je polovica obvezno izločenih sredstev za stanovanjsko

graditev po sporazumu, upravlja samoupravni organ organizacije podpisnice tega sporazuma na osnovi posebnega pravilnika, ki pa mora biti v skladu s sporazumom in z občinsko stanovanjsko politiko.

Ker je občinska kot tudi republiška politika stanovanjske izgradnje usmerjena v blokovno gradnjo, se individualna gradnja ne sme oziroma more podpirati več v neomejenem obsegu. Ta omejitve je nakazana tudi v pogojih, ki jih mora organizacija podpisnice sporazuma izpolnjevati, če hoče pridobiti posojilo iz sredstev solidarnostnega sklada, za gradnjo ali nakup najemnih stanovanj. Med pogoji za pridobitev zgoraj omenjenega posojila je namreč tudi ta, da ima organizacija podpisnica sporazuma izvedeno notranjo delitev sredstev, namenjenih za stanovanjsko izgradnjo izločenih po sporazumu v razmerju 80:20 v korist blokovne gradnje.

V našem podjetju je bila delitev sredstev za stanovanjsko izgradnjo v obliki kreditiranja individualne gradnje — novogradnje in adaptacij ter namenskega varčevanja močno ukoreninjena in med delavci dobro sprejeta, zato v letu 1973 nikakor ni bilo mogoče zadostiti predpisanim pogojem za pridobitev posojila iz sredstev solidarnostnega stanovanjskega sklada.

Koncem leta 1973 je bila ustanovljena na osnovi podpisa samoupravnega sporazuma samoupravna stanovanjska skupnost občine Kamnik, namen katere je, da delovni ljudje v združenem delu in občani v krajevnih skupnostih na osnovi dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja organizirano uresničujejo svoje osebne in skupne potrebe in interese pri graditvi, uporabi ter gospodarjenju s stanovanji. Z ustanovitvijo te skupnosti je veljavnost sprejetih sporazumov in informacij — solidarnostni stanovanjski sklad ne preneha. Organizacije združenega dela še nadalje obvezno izločajo sredstva za stanovanjsko izgradnjo in jih odvajajo kot je že bilo opisano.

Te ugotovitve nas v letošnjem letu ponovno postavljajo pred odločitve, kako deliti sredstva namenjena za stanovanjsko izgradnjo in ki so ostala na razpolago v podjetju. Prav gotovo je v našem podjetju več delavcev, ki s svojimi dohodki in posojilom podjetja ne morejo rešiti svojega stanovanjskega problema in prav na te ljudi — delavce bi se morali ozreti in jim pomagati. Podjetje razpolaga žal z zelo majhnim številom stanovanjskih enot in še to so predvsem enosobna stanovanja, ki prav gotovo niso primerna za družino. Reševanje socialnih problemov, če jih tako lahko imenujemo, je možno le z novim nakupom ustreznih stanovanj, to pa bi bilo mogoče le ob pomoči posojila iz sredstev solidarnostnega stanovanjskega sklada.

Vse to nam narekuje, da se mora naša delovna organizacija kot podpisnica sporazuma vključiti in prilagoditi občinski in republiški politiki stanovanjske izgradnje in tako zadostiti pogojem za najetje posojila iz sredstev solidarnostnega stanovanjskega sklada za nakup novih stanovanjskih površin.

ŠPORTNA DEJAVNOST V PRETEKLIH 25 LETIH

Ob jubileju našega podjetja je prav, da se spomnimo tudi dejavnosti na športnem področju. Delavci so se zelo aktivno udeleževali raznih športnih tekmovanj, rezultati tega dela pa so bili dobri, tako po masovnosti, kot doseženih najboljših mestih. Že leta 1950 je bila ustanovljena strelska družina Boris Kidrič. Pod tem imenom je družina delovala do leta 1966, ko se je preimenovala v strelsko družino Svilanit Kamnik. Če sem objektivni, lahko rečem, da je bila ravno strelska družina v vsem obdobju Svilanita najbolj aktivna. V družino je bilo vključenih 10 strelcev in 42 strelk. Naj navedem nekaj najpomembnejših uspehov, na katere ne smemo pozabiti. Naši strelci so se udeležili 11. republiških tekstiliad. Moška ekipa je na teh tekstiliadah dosegla od 2. do 6. mesto. Ženska ekipa pa je dosegla 2 krat prvo mesto, 3 krat drugo mesto, 2 krat 3. mesto in 1 krat četrto mesto. Spriču takih udeležb na teh tekstiliadah menimo, da je bil naš plama na teh tekmovanjih odlični. Strelska družina Svilanit je bila tudi organizator VIII. tekstiliade, ki je bila v Kamniku. Leta 1971 se je prvič udeležila državne tekstiliade v streljanju, vendar tu ni dosegla boljših rezultatov. Leta 1972 se je moška strelska družina udeležila državne tekstiliade v Travniku. Svilanitovi strelci so dosegli prvo mesto. Naslednje leto so se strelci udeležili ravno tako državne tekstiliade v Tetovu v Makedoniji, kjer je ženska ekipa že drugič dosegla 1. mesto, medtem ko je bila moška na 4. mestu. Poleg tega so se naši strelci udeležili raznih tekmovanj v okviru občine in delovnih organizacij, kjer imajo organizirane strelske družine.

Ostale športne panoge, kot so šah, odbojka, namizni tenis in druge, so se pričele razvijati šele, ko je bilo celotno podjetje združeno za eno ograjo. V zadnjih letih zelo aktivno deluje kegljaški klub, ki je dosegel že vrsto lepih uspehov. Naši kegljači so tekmovali na vseh 6. slovenskih tekstiliadah v kegljanju. Leta 1972 je organizacijo tekmovanja v kegljanju prevzela naša delovna organizacija. Morja je bila to najbolj organizirana tekstiliada s tiskanim programom tekmovanja in lepo spominsko značko. Na tej tekstiliadi smo osvojili prvo mesto v borbenih metih. Naši kegljači so se dobro plasirali tudi na vseh ostalih tekstiliadah v kegljanju.

Smučarska ekipa že vrsto let aktivno sodeluje na slovenskih tekstiliadah v veleslalomu. Nekaj tekmovanj je bilo tudi s sanjkami. Tu sicer smučarji niso dosegli boljših rezultatov, toda nosili so v sebi športno zavest »važno je sodelovati«. V teh treh športnih panogah so delavci zastopali Svilanit v republiškem in državnem merilu združenih tekmovanj delavcev tekstilne industrije.

Po letu 1950 je bila nekaj let zelo razvita lahka atletika. V

tem obdobju so bila mnoga srečanja lahkoatletov med našim in drugimi podjetji. Ostale športne panoge, kot so šah, namizni tenis in odbojka so se dobro razvijale vendar je bilo v okviru prijateljskih športnih srečanj manj uspehov.

V tem sestavku nisem mogel opisati vseh športnih uspehov in porazov. Vse športnike Svilanita prosim naj mi oprostijo, če jih nisem navedel osebno.

Vsa športna srečanja s sorodnimi in drugimi delovnimi organizacijami so bila organizirana predvsem v cilju, da se delovni ljudje med seboj spoznajo, da si krepijo duha in telo, da se seznanijo z njihovimi delovnimi problemi in uspehi. Prepričan sem, da veliko naših delavcev ne ve kako številne so naše športne trofeje in priznanja, vse to so dosegli delavci Svilanita z veliko mero požrtvovalnosti in odrekovanja v prostem času. V času 25 let so si delavci Svilanita priborili 27 pokalov in mnogo pisemenih pohval, če pa te pokale podelim je bilo športnikom Svilanita podeljeno priznanje vsako leto. Zato predlagam, da bi ob jubilejnem praznovanju Svilani-

ta našli primeren prostor, kjer bi pokazali delavcem te trofeje kot rezultat njihovih športnih uspehov zainteresiral mlajše delavce, da bi svoj prosti čas bolj smotrno uporabili in da bi se



Merjenje sil ob prazniku podjetja

Bolovanja zadnjih dvajset let v kolektivu Svilanit

Bližnja petindvajsetletnica obstoja tovarne Svilanit mi je dala misel, da bi bilo zanimivo ugotoviti, kako se je v teh petindvajsetih letih spremenilo zdravstveno stanje zaposlenih delavcev. Še posebej se mi je zdelo zanimivo zaradi tega, ker se je v tem času v tovarni in zunaj nje marsikaj korenito spremenilo. Mislim na take dohodke, ki naj bi vplivali na delavce tako, da bi se njihovo zdravstveno stanje občutno zboljšalo.

Kateri so bili ti veliki dogodki v teh petindvajsetih letih?

Prvi in največji je nova tovarna. V njej so delovni pogoji iz osnove boljši. Prvič sem stopil v Svilanit pred dvajsetimi leti. Delavke, ki so bile tedaj zaposlene me bodo lahko dopolnile ob sledečem naštevaju. Najbolj mi je ostala v spominu slika tedanje barvarne v Šmarci. V njej so delale samo ženske. Prostori so bili primitivni, temni, vlažni, polni mokrote, zaradi slabega zračenja je bil zrak poln pare, v prostoru je bil preprih, mehanizacije ni bilo skoraj nobene. Delavke so bile stalno mokre.

V spominu imam tudi tkalke na ročnih statvah, pri katerih je morala skoro ves delovni čas stati na eni nogi.

Prehrana ni bila urejena. Še tisto kar so delavke prinesle s seboj, niso imele kje pojesti. Edino, kar je bilo urejeno v zvezi s prehrano je bilo to, da so dobivale delavke na zdravju škodljivih delovnih mestih mleko. Na delo so prihajali peš ali z bicikli, ker se o prevozih z avtobusi nikomér še sanjalo ni. Privatnih

motornih vozil ni bilo nobenih, niti mopedov ne. Stanovanjske prilike so bile zelo slabe. Saj takrat ni še nihče gradil stanovanj.

Porodniški dopust je trajal samo 95 dni. Otroškega varstva ni bilo nobenega.

Marsikaj bi bilo še mogoče zbrskati iz spomina pa naj bo dovolj.

Kratko povedano, delovni in življenjski pogoji so bili taki, da

aktivno vključili v razne športne panoge.

Tem potom se zahvaljujem vsem delavcem, ki so še v delovni organizaciji in tistim, ki so izven nje za njihovo požrtvovalno sodelovanje in aktivnost na športnem področju, kajti brez njihovega dela takšnih uspehov ne bi priborili. Ravno tako gre tudi vsa zahvala in priznanje vsem simpatizerjem zdravega športa, kateri so ob posameznih prireditvah prispevali svoj delež.

Slavko Suštar

bi bilo pričakovati v tisti dobi mnogo bolezni in bolovanj, na vsak način pa precej več kot danes, ko so pogoji neprimerno boljše.

Prepričan sem bil, da bodo statistični podatki to potrdili. Poizkal sem jih, toda le do leta 1956. Imamo jih pred seboj. Oglejmo si jih, videli bomo kaj nam imajo povedati.

	1956	1961	1973
Število zaposlenih:	266	371	692
Število bolnikov:	251	306	808
% obolelih:	90,6	82,4	116,7
Število zgub. dni radi bolovanj:	4.110	6.399	14.913
% zgubljenih delovnih dni:	4,2	5,7	5,9
Povprečna dolžina bolovanja za eno obolenje:	16 dni	19 dni	18 dni

Takoj vidimo, da je l. 1973. болоvalo mnogo več delavcev kot l. 1956. Razlika je precejšnja. Porast od 90,6% na 116,7% je res velik. Enako se je dvignil procent zgubljenih delovnih dni v istem času od 4,2% l. 1956. na 5,9% l. 1973. Tudi dolžina bolovanja povprečno na eno obolenje se je podaljšala za dva dni. Torej so nas številke razočarale. Pričakovali smo ravno obratne pokazatelje. Zanima nas dalje, kaj je temu vzrok, da delavci iz leta v leto več in dalj časa bolujejo. Ali je nova doba prinesla nove bolezni ali je kaj drugega, kar sili delavce v bolovanje.

Da bi to pojasnil sem izračunal koliko delavcev od sto zaposlenih je болоvalo za posamezne grupe obolenj l. 1956. in l. 1973.

Dvasetkrat več je bilo delavk,

ki so ostale doma radi nege bolnega družinskega člana. Enkrat več je bilo izvenobratnih nesreč. Dvainpolkrat več je bilo bolnikov radi obolenj sklepov, revmatizma in podobnega. Štirikrat več je bilo obolenj mehurja in ledvic. Trikrat več je bilo obolenj ženskih spolovil. Dvakrat več je bilo porodov in komplikacij nosečnosti. Dvakrat več je bilo obolenj živčnega sistema.

Za polovico je bilo manj obratnih nesreč in obolenj kože. Ostale bolezni so približno enake l. 1956. kot l. 1973. Mislim, da je prav, da tudi vi vsi razmišljate kje so vzroki za tako stanje. V prihodnje bom poskusil nekatere vzroke pojasniti. Hvaležen bom pa vsakemu, ki bo po svojih močeh poskusil obrazložiti te pojave.

dr. KIRN MILAN

Učenci osnovnih šol o Svilanitu

Uredniški odbor Kamniškega tekstilca je pozval na sodelovanje učence »Kaj vem o Svilanitu«. Temu povabilu so se odzvali s prispevki učencev šole: T. Brejc, F. Albreht in OŠ Stranje. Poslale so vsaka po pet prispevkov. Iz petnajstih člankov je komisija v sestavi: A. Konda, V. Bernota, J. Zabkar, E. Goloba in F. Novaka izbrala tri.

Za prvi najboljši prispevek je ocenila Joža Mlakarja učenca 7. b razreda OŠ Stranje, za drugi Marjana Kocjana, učenca 8. d razreda OŠ T. Brejca in za tretji Antona Hribovska, učenca 7. b razreda OŠ F. Albreht.

Prvo nagrado v višini 1200 din dobi šola Stranje njen učenec pa 400 din, druga šola T. Brejec v višini 800 din in učenec 200 din, tretja šola F. Albreht v višini 400 din, učenec pa 100 din.

Vsi nagrajenci dobijo praktično darilo v navedeni višini, ki jim bo podeljeno v tovarni.

Nadaljne tri članke, ki jih smatra komisija za primerne bodo objavljeni v Kamniškem tekstilcu in honorirani.

25-letnica tovarne Svilanit

Ob vznožju kamniških planin stoji mesto Kamnik. To je industrijsko mesto z mnogimi tovarnami, kjer ljudje od blizu in daleč služijo svoj vsakdanji kruh.

Med velika kamniška podjetja spada tudi tovarna »Svilanit«. V njej izdelujejo frotir, ki ga v lastni konfekciji predelajo v kopalne plašče, obleke ter razne druge drobne izdelke, ki jih rabimo za osebno higieno. V tkalnici svile izdelujejo blago za kravate. Moški sploh ni eleganten, če nima kravate, če pa ima »Svilanitovo«, pa vsak ve, da gre v korak z modo, saj so bile nedavno tega nagrajene z Ljubljanskim zmajem.

Izdelki Svilanita so znani tudi v tujini, saj mnogo frotirja izvozijo, največ v skandinavske dežele.

Razvojna pot ni bila lahka. Marsičemu so se morali delavci Svilanita odreči, da so zgradili tako veliko tovarno, saj zaposluje že čez 700 delavcev. Letos praznujejo delavci Svilanita svoj srebrni jubilej — 25 letnico Svilanita. Ob tem prazniku bodo najzaslužnejšim delavcem podelili priznanja. Tudi jaz bi se želel zaposliti v tako urejenem podjetju, kot je Svilanit.

Mlakar Joža, 7. b razred
Osnovna šola Stranje

Delo mojega očeta

Moj oče je zaposlen v tovarni Svilanit že trinajsto leto.

Ob sprejemu na delo v letu 1961 je dobil zaposlitev v barvarni, ki je bile tedaj že v novograjenem obratu na Perovem. V novih prostorih na Perovem je bila tudi uprava, šivalnica, skla-

dišče, manjša enota tkalnice, vafel tkanine in kotlarna. Poleg tega je podjetje obsegalo še dva obrata in sicer tkalnico svile v Mekinjah in tkalnico frotirja v Šmarci. Želja in cilj po združitvi vseh obratov pa je kolektivno narekovala gradnjo novih, skupnih delovnih objektov. Tako se je pričela v letu 1962 gradnja večje hale za tkalnico frotirja, šivalnico in tkalnico svile. V letu 1963/64 pa se je podjetje v celoti združilo. Istega leta pa se je spremenilo tudi delovno mesto mojega očeta. Zasedel je mesto prebijač kart, ki ga opravlja še sedaj. Oče dela v dveh izmenah: dopoldne in popoldne. Na prejšnjem delovnem mestu pa je delal v treh izmenah. Delo prebijač kart je zelo zahtevno in natančno pa tudi zelo naporno. Pri tem delu največ trpijo oči.

Oče opravlja svoje delo z veseljem. Njegovo delo je zanimivo, saj se vedno znova srečuje z novimi lepimi vzorci.

Pri delu uporablja stroj, ki je nekako podoben klavirju. Ko pritiska na posamezne tipke, ustvarja vzorce, ki se pojavljajo na posebni karti. Te vzorce pa pozneje prenesejo na brisače in kravate ter druge končne izdelke. Vesel mi doma razlaga ob nastanku novega vzorca.

Vsak delavec s svojim delom prispeva delež k skupnemu uspehu kolektiva. Z lepimi in kakovostnimi izdelki se je tovarna Svilanit uveljavila doma in na tujem. Velik je izvoz v tujino. Rezultat dobrega dela in pravilnega vodenja podjetja pa je danes velika in moderno opremljena tovarna. Pogoji dela so danes neprimerno boljši, kot so bili pred leti in to se pozna tudi na kakovosti izdelkov.

Moj oče priporoča nam mladim, naj se pridružimo delovnemu kolektivu Svilanit.

To leto je za ves delovni kolektiv tovarne Svilanit še posebej praznično, saj bodo praznovali 25-letnico svojega obstoja.

Hribovsšek Anton, 7. b razred
Osnovna šola Fr. Albrehta

SVILANIT

Svilanit, tovarna na desnem bregu Kamniške Bistrice, ki je ponesla ime našega majhnega a prelepega mesta skupaj s svojimi izdelki v širni svet.

Svilanit, majhna tovarna s slovesom velike tovarne. Ponos našega majhnega mesta. Čeprav je naše mesto majhno ima zelo veliko industrije in tovarn. Svilanit zaseda tu najvidnejše mesto.

Ko sem šel nekega poletnega dne s stricem, ki je prišel na obisk, na kratek sprehod, sva šla tudi mimo Svilanita. Stricu sem ga s ponosom pokazal, toda on me je vprašal, kaj tu pravzaprav delajo. Rekel sem mu, naj si pogleda pod kravato in mu prebere ime tovarne, ki je napisana na njej. Končno je spoznal, da je Svilanit znana tovarna Svila-



Dedek Mraz obdaruje otroke delavcev vsako leto

nit. Zdelo se mu je nemogoče, da je tako majhna tovarna tako znana. Toda, ko sem mu dejal, da se s pridnostjo in ljubeznijo do dela vse doseže, mi je dejal, da imam prav.

Da res je, s pridnostjo in ljubeznijo do svojega dela so ljudje iz Svilanita, od delavca, do inženirja dosegli tisto, kar ne

dosežejo tudi nekatere mnogo večje tovarne.

Kadar grem mimo Svilanita, se s ponosom ozrem na to tovarno, kjer si ljudje s pridnim delom ustvarjajo zaslužek in poslovni uspeh na tržišču.

Kocjan Marjan 8. d razred
Osnovna šola T. Brejc

KADROVSKE VESTI

Sprejeti na delo za nedoločen čas:



Čevka Marija v DE 10, Veit Marjan v DE 13, Bergant Andrej v DE 20, Potočnik Štefka v DE 41.

Odšli iz podjetja:

Vedlan Danica iz DE 14 — lastna odpoved, Glavač Alojz iz DE 15 — sporazumna razrešitev, Slapar Franc iz DE 34 — sporazumna razrešitev, Jereb Anica iz DE 42 — sporazumna razrešitev.

Poroke:

Vrankar Marija por. Zavasnik, Lap Anica por. Lavrič, Ferjuc Tomaž, Cipan Majda por. Murin.

Na novi življenjski poti jim želimo mnogo sreče in razumevanja.



Rodili so se:

Koprivc Dragici — sin, Mezga Ireni — hčerka.



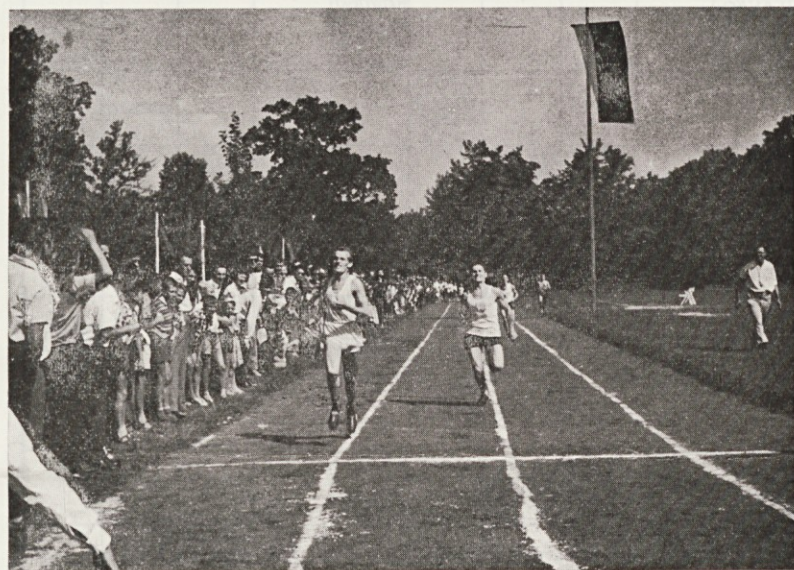
Nesreče pri delu:

Gjurin Stanislava iz DE 13 — obratna nezgoda, Zorman Štefka iz DE 13 — obratna nezgoda (obolenje), Kern Nežka iz DE 10 — obratna nezgoda, Pregl Leon iz DE 20 — obratna nezgoda.





Na gasilski paradi



Delavci se aktivno vključujejo v razne športne panoge



Splošni ljudski odpor je sestavni del našega razvoja



Honde ne ubogajo pijancev.

V japonskih laboratorijih avtomobilske tovarne Honda preizkušajo napravo, ki bo nameščena v prečki krmila in ki bo voznika najprej 2-krat opozorila, potem pa po 10 sekundah izklopila motor, če bo v njegovem dahu preveč alkohola. Težave imajo menda samo z razlikovanjem vozničkove in sovoznikove sape.

Rešitev za žrtve infarkta v avtomobilu!

Srčni infarkt ali po domače srčna kap povzroča 15% vseh smrti v razvitih deželah in je zato drugi najpogostejši vzrok smrti. Največkrat zadene moške med 50. in 60. letom starosti in je pri moških trikrat pogostejši kot pri ženskah. Po zahodno nemških statistikah umre 63% vseh bolnikov v prvi uri po kapi — večino pa bi jih takojšnja zdravniška pomoč z vsemi sodobnimi pripomočki lahko rešila. Žal je takih primerov malo, saj pride bolnik v roke specialista največkrat šele uro ali dve po napadu.

Klinika za srčne bolezni v Karlsruhe skuša srčnim bolnikom pomagati prej. Zato je za 100 milijonov starih dinarjev opremila poseben rešilni avto z naj-sodobnejšimi pripomočki. Osebe ima na voljo naprave za masažo srca za umetno dihanje, za električne šoke in za proženje srca (pace — maker). Z elektrokardiogramom v avtomobilu je prek posebne brezžične zveze stalno povezan s kliniko do razdalje 40 km.

Ko osebe prevzame bolnika, mu nudi med vožnjo najprej masažo srca, potem pa ga priključi na elektrokardiogram. Tega istočasno opazuje specialist na kliniki in daje navodila za nadaljnje ukrepanje. Poskus je zelo drag vendar baje zelo uspešen.

Uživanje sladkarij med vožnjo.

Če je želodec prazen, pade raven sladkorja v krvi postopoma pod normalno mejo in voznik postane nezanesljiv; to ni nič novega in prav zaradi tega spoznanja si mnogi vozniki med dolgimi vožnjami skušajo pomagati z uživanjem sladkarij.

Neki profesor iz Londona trdi, da tudi pri tem ravnajo napačno. Če namreč na prazen želodec zaužijejo večjo količino sladkorja, se raven sladkorja v krvi hitro dvigne, vendar začne sporedno delovati mehanizem, ki vselej uravnava sladkor v krvi na pravo mero. Ta mehanizem pa ne neha delovati pravočasno in približno 2 uri po zavživanju sladkorja se njegova raven v krvi zniža na še nižjo raven kot v samem začetku.

Sklep, ki ga ponuja profesor je samo ponavljanje tistega, kar že itak narekuje zdrava pamet. Tudi na dolgih vožnjah se ne odpojevmo normalni, zmerni prehra-

ni, predvsem pa si privoščimo dovolj počitka in dovolj odmorov, ki so nujni za občasno sprostitvev.

Kaj počnemo pri nevarnem prehitvanju?

Čisto natančno tega ne vemo. Gotovo pa ne zadošča, če hočemo izboljšati samo avtomobile in ceste — izboljšati bi morali tudi voznike. To je delo psihologov, ti pa morajo najprej točno preučiti značilno obnašanje voznikov na cesti, še posebej v okoliščinah, ki so izkustveno najbolj nevarne. Teh raziskav se je lotila mednarodna organizacija za raziskave obnašanja voznikov v javnem prometu.



Za raziskave so zgradili posebno kamero in jo pritrdili na avto tako, da neprekinjeno snema voznikovo obnašanje med vožnjo. Voznike izbirajo po skrbno pripravljemem ključu, potem pa jih pošiljajo na preizkusno progo, kjer prehitujejo pri raznih hitrostih in v različnih okoliščinah — predvsem pa se morajo varno in pravočasno umakniti na svojo stran pred vozili iz nasprotne strani.

Bilo bi pravzaprav lepo, če bi nam kdo znal učinkovito svetovati, kako naj ukrotimo nepotrepljivo homunkolo, ki se skriva v nas in nas sili, naj prehitavamo — tudi takrat, ko je to očitno tvegano.

IZID ŽREBANJA NAGRADNE KRIZANKE KAMNIŠKI TEKSTILEC

Uredniški odbor je prejel 29 rešitev križanke. Kuverte so bile komisijsko odprte in izžreba-in naslednji nagrajenci, ki so poslali pravilno rešitev:

1. nagrada Hočevar Barica — kravata maks 3-NON,
2. nagrada Hubad Anka — brisača Marita,
3. nagrada Pirš Ivanka — brisača Fala.

»KAMNIŠKI TEKSTILEC«
GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI TOVARNE »SVILANIT« KAMNIK
UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR
ODGOVORNI UREDNIK
KONDA ALOJZ
NAKLADA: 1500 IZVODOV
TISK: »PAPIRKONFEKCIJA« KRŠKO

REBUS



